

Eksperdi hinnang

Audacon Eesti OÜ

Tallinn 2006

Sisukord

Lühendid ja mõisted	4
1. SISSEJUHATUS.....	5
1.1. EKSPERDIHINNANGU TAUST	5
1.2. EESMÄRGID.....	5
1.3. METOODIKA.....	5
2. PROGNOOSIDE EELDUSED.....	7
2.1. TEENUSE KÄTTESAADAVUS SISSETULEKUST (<i>AFFORDABILITY</i>)	7
2.2. AMORTISATSIOON JA REINVESTEERIMINE	7
3. VEE-ETTEVÕTTED	9
3.1. KURESSAARE VEEVÄRK (KV)	9
3.1.1. Elanikkond ÜFi projekti piirkonnas	9
3.1.2. Leibkonna sissetulekud ÜFi projekti piirkonnas	10
3.1.3. Teeninduspiirkonna määramine	10
3.1.4. Tariifid ja hinnakujundamine	11
3.1.5. Tulud.....	13
3.1.6. Kulud	14
3.1.7. Jätkusuutlikkuse hindamine.....	16
3.1.8. Teenuse kättesaadavuse hindamine.....	16
3.2. PÕLVA VESI (PV).....	17
3.2.1. Elanikkond ÜFi projekti piirkonnas	17
3.2.2. Leibkonna sissetulekud ÜFi projekti piirkonnas	18
3.2.3. Teeninduspiirkonna määramine	18
3.2.4. Tariifid ja hinnakujundamine	19
3.2.5. PV Tulud.....	22
3.2.6. PV kulud	22
3.2.7. PV jätkusuutlikkuse hindamine.....	23
3.2.8. Teenuse kättesaadavuse hindamine PV projekti piirkonnas.....	23
3.3. EMAJÕE VEEVÄRK (EV)	24
3.3.1. Elanikkond ÜFi projekti piirkonnas	24
3.3.2. Leibkonna sissetulekud ÜFi projekti piirkonnas	25
3.3.3. Teeninduspiirkonna määramine	25
3.3.4. Tariifid ja hinnakujundamine	26
3.3.5. Teenuse kättesaadavuse hindamine.....	27
3.3.6. EV jätkusuutlikkuse hindamine.....	27
3.4. MATSALU VEEVÄRK (MV).....	28
3.4.1. Elanikkond ÜFi projekti piirkonnas	28
3.4.2. Leibkonna sissetulekud ÜFi projekti piirkonnas	28
3.4.3. Teeninduspiirkonna määramine	28
3.4.4. Tariifid ja hinnakujundamine	29
3.4.5. Teenuse kättesaadavuse hindamine.....	30
3.4.6. MV jätkusuutlikkuse hindamine.....	30
4. AKTSIONÄRIDE LEPINGU (AL) ANALÜÜS	31
5. SOTSIAAL-MAJANDUSLIK ANALÜÜS.....	37
6. PROJEKTI ANALÜÜSIDE SEOSD PIIRKONNA VEEMAJANDUSKAVADE MAJANDUSANALÜÜSIGA	39
7. KOKKUVÕTE	40

8. LISAD.....	43
Lisa 1. Vee- ja kanalisatsiooniteenuse kättesaadavus leibkonna sissetulekust 2003. aastal (% leibkonna sissetulekust)	43
Lisa 2. Vee- ja kanalisatsiooniteenuse kättesaadavus vaesema elanikkonna leibkonna sissetulekust 2003. aastal (% leibkonna sissetulekust).....	44
Lisa 3. Rahvastiku prognooside erinevused Saare Maavalitsuse ja konsultandi vahel ÜFi projektis osalevates valdades (alates 2006. prognoos) [nende tabelite laiusega on midagi lahti].....	45
Lisa 4. Elanike vanuseline struktuur Saare maakonnas (alates 2006. aastast prognoos)	47
Lisa 5. Tariifid Saare maakonna ÜFi projektiga seotud valdades 2005. ja 2006. aastal (ilma käibemaksutata)	49
Lisa 6. KV aktsionäride lepingus sisalduva vee- ja kanalisatsioonitariifi valemi testimine 2005. aasta KV majandusaasta aruande põhjal.....	51
Lisa 7. KV aktsionäride lepingus sisalduva vee- ja kanalisatsioonitariifi valemi testimine 2005. aasta PV majandusaasta aruande põhjal.....	53
Lisa 8. ASi Matsalu Veevõrk prognoositav teeninduspiirkond.....	54
Lisa 9. Matsalu ÜFi projektides osalevate valdade tariifid	56
Lisa 10. Emajõe ÜFi projektis osalevate valdade tariifid ja veekasutus inimese kohta päevas	57

Lühendid ja mõisted

AL – aktsionäride leping

Ekspert – Audacon Eesti OÜ

EV – AS Emajõe Veevärk

FA – Finantsanalüüs

Konsultant – Ühtekuuluvusfondi taotluse koostanud ettevõtted EL Konsult OÜ ja Eesti Veevärk AS, AS Monoliit

KOV – kohalik omavalitsus

KV – AS Kuressaare Veevärk

MV – AS Matsalu Veevärk

PV – AS Põlva Vesi

PKDd – pakkumise kutsedokumendid

RTJ – Raamatupidamise toimkonna juhend

ÜF – Ühtekuuluvusfond

Sihttariif – tariif, mis tagab vee-ettevõttele infrastruktuuri majandamise jätkusuutlikkuse, katab tootmiskulud ning tagab teenusele esitatavate kvaliteedi-, keskkonnakaitse ja ohutusnõuete täitmise (*full cost recovery*).

Kaalutud keskmine tariif – erinevatele tarbijarühmadele (majapidamised, asutused, ettevõtted) kehtestatud vee- ja kanalisatsioonitariifid, mis on korrutatud vastavatele tarbijarühmadele müüdud vee- ja kanalisatsioonikogustega, jagatuna kogu müüdud vee- ja kanalisatsioonimahuga aastas.

Kombineeritud tariif – vee- ja kanalisatsioonitariif kokku

Abonementtasu – vee- ja kanalisatsiooniühenduse eest makstav kuine püsitasu

Liitumistasu – ühekordne tasu ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga liitumise eest

Palga reaalkasv – nominaalpalga kasv vähendatuna tarbijahinnaindeksi võrra

Teenuse kättesaadavus sissetulekust – vee- ja kanalisatsiooniteenuse kulud kuus leibkonna liikme keskmisest sissetulekust (*affordability*)

Sihtfinantseerimise brutomeetod – sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses; varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul. (RTJ 12)

Sihtfinantseerimise netomeetod – sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse tema kasuliku eluea jooksul. (RTJ 12)

ENPV (majanduslik nüüdispuhasväärtus) – on projekti elluviimise tulemusena loodavate tuleviku sotsiaal-majanduslike rahavoogude nüüdisväärtuse ja projekti maksumuse vahe.

1. Sissejuhatus

1.1. Eksperdi hinnangu taust

Eksperdi hinnangu tellis Riigikontroll seoses auditi "Reoveekäitlus maapiirkondades" korraldamisega.

1.2. Eesmärgid

Eksperdi hinnangu eesmärgiks on hinnata kolme Ühtekuuluvusfondi projekti ettevalmistamise protsessi finantsanalüüside tegemise ja veeteenuse hinnapoliitika kujundamise seisukohast, lähtudes kriteeriumist, kas valitud süsteemid on majanduslikus mõttes otstarbekad ja jätkusuutlikud, seda nii keskkonnakaitsenõuete rakendamist kui ka kohaliku elaniku maksevõimet arvestades.

Hinnatavad projektid on

- Emajõe-Võhandu valgala veemajandus,
- Läänesaarte alamvesikonna vee- ja kanalisatsioonisüsteemid,
- Matsalu alamvesikonna asulate vee- ja kanalisatsioonimajanduse rekonstrueerimine ja laiendamine.

Projektide raames analüüsitavad vee-ettevõtted on

- AS Emajõe Veevärk
- AS Põlva Vesi,
- AS Kuressaare Veevärk,
- AS Matsalu Veevärk.

1.3. Metoodika

Käesolev eksperdi hinnang on koostatud järgmiste dokumentide alusel:

- projektitaotlused koos lisadega (eriti sotsiaal-majanduslik analüüs ja finantsanalüüs koos kulu-tulu analüüsi ja vee-ettevõtte finantsprognosiga);
- aktsionäride lepingud koos lisadega;
- vee-ettevõtete majandusaasta aruanded;
- Euroopa Komisjoni välja antud Ühtekuuluvusfondi projektide käsiraamatud "Guide to cost-benefit analysis of investment projects" (kättesaadav Internetis http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide02_en.pdf) ja uue juhendi eelnõu "Guidance on the methodology of carrying out the Cost-Benefit Analysis."
- intervjuud vee-ettevõtete juhtkondadega;
- vee-ettevõtete juhtkondade koostatud finantsprognosid;
- Statistikaameti päringud.

Dokumentide analüüsi tulemusena tuuakse eksperdi hinnangus välja erinevused projektitaotluses (eeldused, finantsprognosid ja sotsiaal-majanduslikud analüüsid, jne) tehtud prognooside,

aktsionäride lepingutest tulenevate nõuete ja 2006. märtsis dokumenteeritud tegeliku olukorra vahel ja vee-ettevõtetelt kogutud materjalide analüüside osas.

2. Prognooside eeldused

2.1. Teenuse kättesaadavus sissetulekust (*affordability*)

Majapidamiste sissetulekute kohta on eksperdil olemas andmed Ühtekuuluvusfondi 2004. a projektitaotlustest, mis põhinevad 2002. aasta andmetel. Lisaks on ekspert kogunud uued andmed nii Statistikaametilt kui ka vee-ettevõtelt sissetulekute kohta, mis kajastavad olukorda regioonis 2005. aastal. Palga reaalkasvu ja leibkonna liikme sissetuleku kasvu aluseks võeti tabelis 1 toodud prognoosid. Palga reaalkasvu ja tarbijahinnaindeksi muutumise aluseks võttis ekspert Rahandusministeeriumi 2006. aasta kevadise (21.03.2006) majandusprognoosi aastate 2005–2010 kohta (vt tabel 1).

Tabel 1. Prognooside eeldused

%	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012*	2015*
Tarbijahinnaindeks	4,1	3,7	3,2	2,9	2,8	2,8	2,5	2,2
Palga reaalkasv	6,6	6,4	6,4	6,3	5,7	5,4	5	4
Leibkonna sissetuleku kasv**	5,6	5,4	5,4	5,3	4,7	4,4	4	3

* Eksperti tehtud prognoosid, võttes aluseks eelneva 5 aasta trendid

** Leibkonna sissetuleku kasv on 1% väiksem kui palga reaalkasv, kuna lastetoetused, pensionid ja muud sotsiaaltoetused ei kasva võrdeliselt palkadega – eksperti eeldus.

Finantsanalüüsi arvutustes kasutatakse püsihindasid ning inflatsiooniga hindu ei korrigeerita.

Tariifide prognoos sisaldub ÜFi projektitaotlustes. 2006. aastal kogus ekspert selle hinnangu koostamise raames vee-ettevõtelt uued prognoosid. Ekspert analüüsis ÜFi projektitaotluste ning auditi käigus koostatud prognooside ja andmete erinevust ning vee- ja kanalisatsiooniteenuse kättesaadavust leibkonna keskmisest sissetulekust, mis ei tohiks ületada 4%¹. EBRDi 2002. a statistika põhjal on Maailmapank seadnud vee- ja kanalisatsiooniteenuse osakaalu kriteeriumiks (*benchmark*) leibkonna keskmisest sissetulekust 3–5%.² EBRDi enda seatud veeteenuse kättesaadavuse kriteerium on 5% leibkonna sissetulekust.³ Euroopa Komisjoni juhendmaterjali nr 4⁴ järgi tuleb teenuse kättesaadavuse hindamisel jälgida ka selle mõju elanikkonna vaesematele rühmadele (nt pensionärid). Euroopa Komisjoni juhendi kohaselt peab liikmesriik kehtestama teenuse kättesaadavuse määrad, arvestades nii keskmist sissetulekut kui ka elanikkonna vaesemate rühmade sissetulekuid. EBRDi uuringu kohaselt on Eestis leibkonna kulutused vee- ja kanalisatsiooniteenusele ühed madalamad uutest liikmesriikidest (1% keskmisest leibkonna sissetulekust). Kokkuvõtte EBRDi uuringust uute liikmesriikide keskmise sissetulekuga ja vaesema elanikkonna kulutustest vee- ja kanalisatsiooniteenusele on toodud lisas 1 ja 2.

2.2. Amortisatsioon ja reinvesteeringimine

Varade reinvesteeringimise aluseks võetakse järgmised üldtunnustatud keskmised amortisatsiooni-normide eeldused:

- masinad ja seadmed 15 aastat,
- torustikud ja hooned 50 aastat.

¹ Ekspert võttis aluseks Maailmapanga pakutud vahemiku keskmise.

² EBRD Working paper no. 92 May 2005, <http://www.ebrd.com/pubs/econo/wp0092.pdf>

³ EBRD Working paper no. 92 May 2005, <http://www.ebrd.com/pubs/econo/wp0092.pdf>

⁴ The New Programming Period 2007–2013. Methodological working documents. Working document no 4 “Guidance on methodology for carrying out the Cost-Benefit Analysis” CDRR-06-0006-00-EN

Varade reinvesteerimise aluseks võetakse ÜFi projektitaotluses toodud ja vee-ettevõtete prognoositud vajadused reaalkindades 2006. aastal.

3. Vee-ettevõtted

3.1. Kuressaare Veevõrk (KV)

3.1.1. Elanikkond ÜFi projekti piirkonnas

ÜFi projektitaotluse Saare maakonna sotsiaal-majanduslikus analüüsis on toodud välja elanike arv projektis osalevate valdade kaupa 2002. aastal ja elanike arvu prognoos kuni aastaks 2025.

Tabelis 2 on toodud välja ÜFi projektitaotluses esitatud elanike arvu prognoos ning selle erinevus, võrreldes Saare maavalitsuse prognoosidega⁵ (ainult projektis osalevad vallad) ja Statistikaametist saadud andmetega. Saare maavalitsuse prognooside puhul on tegemist on lihtsustatud prognoosiga. Rahvastiku prognoosis on haldusüksuste erinevusi arvestatud vaid sündide puhul (aluseks võetud 2003.–2005. a andmete põhjal keskmine sündide arv haldusüksuses aastas / elanike arv vanuses 20–39 aastat). Muud prognoosimisel kasutatud indikaatorid on maakonna keskmised (aastatel 2000–2005 keskmine surmade arv 1000 elaniku kohta vanuserühmade kaupa, keskmine rändesaldo aastas vanuserühmade kaupa). Prognoosimisel ei ole arvestatud maakonnasisest liikumist, st peamiselt rännet linna ja linna ümbrusesse.

Tabel 2. Saare maakonna ÜFi taotluse rahvastiku prognoos

Aasta	Elanike arvu prognoos ÜFi taotluse järgi	Elanike arv Statistikaameti andmetel ⁶	Elanike arvu prognoos Saare maakonna rahvastiku büroo järgi
2002	34 845	34 547	37 111
2003	34 734	34 395	36 603
2004	34 577	34 176	36 096
2005	34 422	34 034	35 934
2006	34 287	*33 865	35 438
2007	34 155	*33 696	34 946
2008	34 030	*33 529	34 460
2009	33 834	*33 362	33 979
2010	33 744	*33 196	33 504
2015	33 744	*32 378	31 189
2020	33 744	*31 581	28 928
2025	33 744	*30 803	26 686

*Eksperdi prognoos, mille aluseks on 4 viimase aasta rahvastiku vähenemise keskmine trend 0,5% aastas.

Konsultant kasutas Statistikaameti andmeid, mis erinevad kohaliku maakonna rahvastikubüroo andmetest ja Statistikaameti andmetest 2002.–2004. aasta kohta, mida 2006. aastal kasutas ekspert.

Saare maavalitsuse sõnul on erinevuse põhjuseks see, et Statistikaameti rahvastiku arvestuse aluseks on 2000. a rahvaloenduse andmed, mis erinevad rahvastikuregistri andmetest oluliselt – rahvaloenduse aluseks oli nn tegelik elukoht (nt üliõpilastel ühiselamu või muu ajutine elamispind, paljudel noortel spetsialistidel üürikorter, mida üürileandja ametliku elukohana avaldada ei luba), rahvastikuregistri andmete aluseks on aga dokumenteeritud elukoht. Hinnanguliselt oli nn tegeliku elukoha ja Rahvastikuregistri-järgse elukoha kokkulangevus 70–75%. Seetõttu on valdades (ja ka enamikus maakondades) Statistikaameti pakutav rahvaarv tunduvalt väiksem Rahvastikuregistri andmete alusel saadavast arvust⁷. Konsultant lähtus Statistikaameti andmetest seetõttu, et kõikide valdade kohta ei

⁵ Saare Maavalitsuse 03.04.2006. a vastus eksperdi päringule

⁶ Statistikaamet, www.stat.ee

⁷ Saare maavalitsuse 17.04.2006. a vastus eksperdi päringule

olnud rahvastiku andmeid olemas. Kasutades Statistikaameti andmeid, on konsultant jätnud arvestamata rahvastiku arengus toimunud negatiivsed trendid ning alates 2010. aastast jätnud Saare maakonna rahvaarvu muutumatuks, mille tõttu võib olla projektis osalevate tarbijate arv üle hinnatud.

Valdade kaupa on toodud rahvastiku erinevused lisas 3 ja rahvastiku vanuseline struktuur lisas 4.

3.1.2. Leibkonna sissetulekud ÜFi projekti piirkonnas

ÜFi taotluse järgi on leibkonna sissetulekud arvatud maakonna keskmise järgi ja erinevusi valdade vahel sisse ei ole toodud. Teenuse sissetulekust kättesaadavuse aluseks on võetud keskmine sissetulek pereliikme kohta 2002. aastal, mis oli 26 096 kr aastas (2174 kr kuus), ja prognoos 2005. aastaks, mis oli 30 034 kr aastas (**2502 kr kuus**). Keskmiseks leibkonna suuruseks on taotluses määratud 2,2 inimest.

Statistikaameti andmete kohaselt oli 2005. aasta Saare maakonna keskmine netosissetulek 5380 kr inimese kohta. Leibkonna liikme kohta oli sissetulek 2005. aastal 33 895 kr aastas (2824,6 kr kuus).

3.1.3. Teeninduspiirkonna määramine

ÜFi projektitaotluse finantsanalüüsis (FA) ei ole KV teeninduspiirkonda valdade kaupa määratud ega ära toodud pärast projekti elluviimist uusi ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitujaid aastate jooksul valdade kaupa. Finantsanalüüsis on välja toodud üldine arv, et ca 28 000 inimest tarbib ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenuseid pärast ÜFi projekti elluviimist. ÜFi projektitaotluse üldosas on toodud järgmised näitajad: ÜFi projekti tulemusena tõuseb ühisveevärgiga liitunute hulk 76%-lt 91%-le elanikkonnast (24 640 inimest) ja kanalisatsiooniteenuse tarbijate arv kasvab 72%-lt 91%-le (24 170 inimest). Lisaks sellele, et finantsanalüüsi andmed erinevad taotluse andmetest (finantsanalüüsi eelduste järgi on veevõrku ühendatud 3360 inimest ja kanalisatsioonivõrku ühendatud 3830 inimest rohkem), hakkavad alates 2010. aastast taotluses toodud liitujate arvule mõju avaldama ka rahvastiku negatiivsed trendid, mida ÜFi taotluses ei ole arvestatud.

ÜFi taotluse üldosa ja lisas esitatud finantsanalüüsi andmed ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitunute kohta on erinevad, mistõttu on taotlus sisuliselt vastuoluline.

ÜFi projektitaotluse lisades (FAs ja sellega seotud Exceli tabelites) on prognoositud KV tulusid ilma, et oleks ära näidatud prognooside eeldused (kui palju inimesi liitub ning milliste aastate ja valdade kaupa). Ekspert kasutab võrdlusanalüüsi tegemiseks ÜFi taotluse üldosas ja lisas esitatud tasuvusuuringus toodud andmeid.

Eelpool nimetatud erinevuste ja andmete üldisuse tõttu on teeninduspiirkondade analüüsi teha väga raske. FAs puuduvad detailsed prognooside eeldused ja nende seosed tekkivate tuludega on välja toomata.

Kuressaare Veevärgi selgituste kohaselt on planeeritud tellida täiendav äriplaan KV omaosaluse laenu tagamiseks ning sellega seoses täpsustada ka tulevased teeninduspiirkonnad ja ÜFi projekti rakendamise tulemusena liitujate arv.⁸ KVst saadud informatsiooni põhjal on ÜFi projektist eelprojekteerimise ja hankedokumentide koostamise käigus välja jäetud järgmised külad⁹:

- Muhu vald – Nõmmküla (elanikke külas 108, neist 30 liitunud ühisveevärgiga);
- Valjala vald – Kallemäe (elanikke külas 70, ühisveevärgi ja kanalisatsioon puudub);
- Kärla vald – Arandi ja Sõmera (elanikke külades 74, neist 23 liitunud ühisveevärgiga);

⁸ Riigikontrolli 16.03.2006. a intervjuu AS Kuressaare Veevärgis

⁹ ASi Kuressaare Veevärgi 07.03.2006. a vastused eksperdi päringule

- Mustjala vald – Võhma (elanikke külas 130 (kool), ühisveevärk ja kanalisatsioon puudub).

Lisaks on veel ebaselge Valjala valla Tõnija küla (65 elanikku), kus ühisveevärk ja kanalisatsioon puudub, projektis osalemine.¹⁰ KV otsustas eelprojekteerimise käigus eelpool nimetatud külad ÜFi projektist välja jätta.

Ettevõtte tulude hindamiseks kogus ekspert uued algandmed ja koostas koostöös KVga uued prognoosid. Kokkuvõtte teeninduspiirkondades (valdade kaupa) müüdud veekogustest 2003. aastal (konsultandi andmed) ja 2005. aastal (KV andmed) on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. KV ÜFi projekti teeninduspiirkonnas müüdud veekogused 2003. ja 2005. aastal

		Kuressaare	Lümanda	Leisi	Pihla	Põide	Salme	Valjala	Mustjala	Muhu	Orissaare	Kihelkonna	Kärla
Müüdud vett 2005 tegelik m³	M	683000	8137	25250	15536	5792	17818	10830	5200	8000	26000	6015	6878
Müüdud vett 2003													
EVveevärk m³	M	650000	8180	32690	16500	6567	18531	12431	5200	13467	27615	32500	17650
Erinevus m³	M	33000	-43	-7440	-964	-775,22	-713	-1601	0	-5467	-1615	-26485	-10772
Erinevus %	%	5%	-1%	-29%	-6%	-13%	-4%	-15%	0%	-68%	-6%	-440%	-157%
Kanal müük 2005 tegelik m³	M	1626000	8007	20389	7500	3776	18224	8435	5200	8000	25500	5983	5120
Kanal müük 2003 EVveevärk m³	M	1557000	6460	23220	15033	6914	65000	21427	6200	12200	30375	32850	27350
Erinevus m³	M	69000	1547	-2831	-7533	-3138,32	-46776	-12992	-1000	-4200	-4875	-26867	-22230
Erinevus %	%	4%	19%	-14%	-100%	-83%	-257%	-154%	-19%	-53%	-19%	-449%	-434%

[tabelis võiks esitust parandada, nii teksti kui ka väärtust]

Konsultandi ja KV kogutud andmed erinevad oluliselt Kärlas ja Kihelkonnas osutatud vee- ja kanalisatsiooniteenuse mahtude poolest. Suur on erinevus kanalisatsiooniteenuse mahtude vahel Pihla, Põide, Salme ja Valjala vallas. KV ei osanud selgitada, millest võisid erinevused tekkida.¹¹

3.1.4. Tariifid ja hinnakujundamine

Tariifide hetkeseis

ÜFi taotluse FA järgi on 2005. aastal regiooni ühtseks kombineeritud tariifiks (majapidamised ja ettevõtted) märgitud 19 kr ilma käibemaksuta. 2005. ja 2006. aastal Kuressaare Veevõrgis ja valdades kehtestatud keskmised tariifid on toodud tabelis 4 (ilma käibemaksuta).

Tabel 4. 2005. ja 2006. a kombineeritud tariifid KV ÜFi projekti piirkonnas

Tariifid ilma käibemaksuta	Kuressaare (kr)	Vallad (kr)	% KV tariifist
Kombineeritud tariif elanikele 2005. a	15,26	13,72	90
Kombineeritud tariif jur. isikutele 2005. a	22,44	15,09	67
Kombineeritud tariif elanikele 2006. a	21,186	14,08	71
Kombineeritud tariif jur. isikutele 2006. a	25,424	17,37	65

Tariifid valdades on oluliselt väiksemad kui Kuressaares selle tõttu, et investeeringud on tegemata ja tarbijatele ei pakuta hetkel veel kvaliteetset joogivett ning mõningal juhul võib isegi puududa reovee ärajuhtimine.

¹⁰ Konsultandi andmed ÜFi taotlusest Tõnija küla kohta

¹¹ Konsultandi 10.04.2006. a päring

FAs eeldatud ühtset tariifi ei ole rakendatud põhjusel, et investeeringud on veel tegemata ning vee- ja kanalisatsioonirajatiste opereerimist korraldavad vallad ise, mitte KV.

Tariifide kokkuvõtte valdades aastatel 2005 ja 2006 on toodud lisas 5.

Tariifide prognoosid ja aktsionäride leping

FA kohaselt tõusevad tariifid iga nelja aasta tagant alates 2005. aastast kuni 2016. aastani 10%. Pärast seda tariifide reaalhinnad enam ei tõuse ja piirkonnas kasutatakse ühtset tariifi. FA prognoosides on kasutatud ühtset tariifi ÜFi projektis osalevate valdade jaoks. Lisaks ühtlustatakse nii majapidamis- tarbijate kui ka ettevõtete tariifid ja võetakse kasutusele abonementtasu, mis peaks moodustama 30% nende varade aastasest amortisatsioonist, mis ei ole soetatud ÜFi rahade eest ning mis kehtestatakse vee- ja kanalisatsioonitariifidele lisaks.

Hinnakujunduse põhimõtted tulevad aktsionäride lepingust, mis sätestab, et sihttariifi arvutamisel kasutatakse sihtfinantseerimise netomeetodit. Sellise hinnakujunduse korral ei ole ettevõtte kõik kulud, mis kaasnevad vee- ja kanalisatsiooniteenuse osutamisega, kaetud ning kasumit ja rahalisi vahendeid ei akumuleeru piisavalt, et tagada ÜFi rahadest soetatud varade reinvesteeringu kohustused riigibist sõltumatult. Samuti ei ühildu FA ja aktsionäride lepingu (sihttariifi arvestuse aluseks netomeetod) lähtealused ettevõtte raamatupidamise aruandlusega, kus kajastatakse sihtfinantseerimisega soetatud varasid brutomeetodil, lähtudes riigi raamatupidamise üldeeskirjast.¹² Seega ei ole KV raamatupidamise arvestusprintsipiibid ja aktsionäride lepingu sihttariifi arvestuse alused samad ning arusaamatuste vältimiseks sihttariifi arvutamisel peaks ettevõtte kindlasti selgitama, milline sihtfinantseerimise meetod on vee- ja kanalisatsioonihindade arvestuse aluseks.

Intervjuust KVga selgus, et hetkel puudub vee- ja kanalisatsiooni hinna analüüs, mis arvestaks ettevõtte tegeliku laienemisega 2008. aastal.¹³

Ettevõtte juhtkond on seisukohal, et teeninduspiirkondade kaupa tuleb rakendada erinevaid tariife, mis põhinevad selle piirkonna teenuse osutamise omahinnal. Aktsionäride lepingu järgi võivad tariifid erineda valdades +/- 20%, mis võib saada õiglase hinna (katab kõik piirkonnas teenuse osutamisega seotud kulud) kehtestamisel takistuseks. Samas on ettevõttes loodud kõik võimalused vallapõhiseks kuluarvestuseks ja sellest lähtuvas tariifide kujundamiseks. Aktsionäride lepingu kohaselt peavad tariifid sisaldama kõiki tegevuskulusid (kaubad, toore, materjal, teenused, muud tegevuskulud, tööjõukulud, põhivara kulum ja väärtuse langus ja muud ärikulud).

Lähtudes aktsionäride lepingus toodud valemist, peaks 2006. aastal KV teenuse hind 2005. aasta majandustulemuste põhjal (põhivara arvestuses on kasutusel sihtfinantseerimise brutomeetod) olema **17,02 kr / m³** (kaalutud keskmine tariif), mis erineb ÜFi taotluses toodud keskmisest tariifist (9,5 kr). KV kaalutud keskmise tariifi arvutuskäik aastaks 2006 eelmise aasta aastaaruande põhjal on toodud lisas 6.

2005. aastal oli KV kaalutud keskmine tariif 9,54 kr / m³ kohta, mis on võrdne ÜFi taotluses toodud keskmise tariifiga.

Aktsionäride lepingu kohane sihttariif **17,02 kr** 2006. aastaks, mis arvestab KV raamatupidamise arvestusprintsipi, tagab KV kulude täieliku katmise (*full cost recovery*), sest sihtfinantseerimisega saadud varade amortisatsioon on arvestatud valemi tegevuskulude hulka. Vaata ka kokkuvõtvat tabelit tariifide kohta aastatel 2005 ja 2006 (tabel 5).

Tabel 5. Tariifide ülevaade (hind ilma käibemaksuta)

¹² Riigi raamatupidamise üldeeskiri RM määrus nr 105 (RTL 2003, 130, 2103), § 25

¹³ Riigikontrolli 16.03.2006. a intervjuu ASis Kuressaare Veevärk

2005. a KVs kehtinud kombineeritud tariif elanikele	15,78
2005. a KVs kehtiv kombineeritud tariif asutustele	22,62
2005. a KV kaalutud keskmine tariif	9,54
2005. a prognoositud kombineeritud tariif elanikele ja asutustele (FA)	19,0
Kaalutud keskmine tariif 2005. majandusaasta tulemuste põhjal aastaks 2006 (AL valemid)	17,02
2006. a KVs kehtiv kaalutud keskmine tariif (prognoositud vee- ja reoveekoguste alusel)	10,80
2006. a valdades kaalutud keskmine tariif (2005. aasta tarbitud koguste alusel)	7,35

Aksionäride lepingu valem annab ettevõttele sihttariifi, mida tuleks rakendada, et KV tegevuskulu (sh ka amortisatsioon) oleks kaetud. 2006. aasta sihttariif aksionäride lepingu järgi on 1,7 korda kõrgem kui KV 2006. aastal kehtiv kaalutud keskmine tariif. See tähendaks, et keskmine kombineeritud tariif (vesi + kanalisatsioon) peaks olema vähemalt 34 kr + käibemaks (koos käibemaksuga 40,12 kr elanikele). Kombineeritud tariifi mõiste kasutamine on oluline teenuse kättesaadavuse arvutamisel, kuna tavaliselt kasutab tarbija nii vee- kui ka kanalisatsiooniteenust. Kaalutud keskmine sihttariif aga näitab keskmist vee/reoveeteenuse hinda kuupmeetri kohta ettevõttele. Nii järsk hinnatõus on ilmselt hetkel poliitiliselt vastuvõetamatu ja ebareaalne.

KV kehtestatud hinnastrateegia peaks kindlasti järgima sihttariifi, mis tagab ettevõtte jätkusuutlikkuse, ning järk-järgult tuleks tõsta vee- ja kanalisatsioonitariife, et uute investeeringute tegemisel vähendada riigiabi vajadust. Kui ÜFi projekt ellu viiakse, siis tõuseb abirahade eest soetatud varade hulk mitu korda ja sellega ka amortisatsioonikulu.

3.1.5. Tulud

FA järgi koosnevad KV tulud vee- ja kanalisatsiooniteenuste müügist ja muudest tuludest, mis sisaldavad ka sihtfinantseerimise periodiseerimisest saadud tulusid. Euroopa Komisjonile taotluse parandamise käigus eemaldati taotlusest sihtfinantseerimise periodiseerimisest tekkiv tulu ning tulude allikaks jäi ainult vee- ja kanalisatsiooniteenuste müük.¹⁴

FA kohaselt moodustab KV tuludest vee- ja kanalisatsiooniteenuste müük elanikele 50%. Konsultant ei ole KV tulude prognoosimisel arvestanud negatiivsete rahvastikutrendidega. Samuti on FAs kasutatud ühisvee- ja kanalisatsiooniteenuseid tarbivate inimeste arv 3830 inimese võrra suurem kui märgitud ÜFi taotluses. Vee- ja kanalisatsiooniteenuste müük asutustele ja ettevõtetele on ÜFi taotluses jäetud konstantseks. Asutuste ja ettevõtete veetarbimise konstantseks jätmine on prognoosimise hea tava. Seega on asutuste ja ettevõtete veekogused prognoositud konservatiivselt.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et elanike tarbimise prognoosimisel võivad ettevõtte plaanitud tulud pärast 2010. aastat osutuda liialt optimistlikuks, kuna arvesse ei ole võetud rahvastiku negatiivseid trende ning erineb tulevaste tarbijate arv. Asutuste ja ettevõtete veekogused on prognoositud sektori heast tavast lähtudes. Ettevõtte tulud konsultandi arvutuste järgi on toodud tabelis 6.

¹⁴ Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

Tabel 6. KV tulud ÜFi taotluses (põhineb konsultandi arvutustel)

1000 EEK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vee müük											
asutused/ettevõtted	5878	5878	5878	6466	6466	6466	6466	7112	7112	7112	7112
Vee müük majapidamised	5376	5704	6039	7779	8310	8641	8699	9632	9696	9759	9823
Reovee kogumine											
asutused/ettevõtted	6848	6848	6848	7533	7533	7533	7533	8286	8286	8286	8286
Reovee kogumine majapidamised	5839	6200	6568	8342	8922	9292	9356	10363	10433	10504	10575
Vee- ja kanalisatsiooniteenuste müük	23941	24629	25333	30119	31230	31931	32053	35393	35527	35661	35795

Vastates eksperdi päringule, on KV koostanud uued prognoosid 2005. aasta tegelike tulemuste järgi.¹⁵ Andmed selle kohta on esitatud tabelis 7.

Tabel 7. KV tulud (KV prognooside alusel)

1000 EEK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Realiseerimise netokäive	15291	24548	17912	18800	18904	20623	21430	21763	22859	23759	24115
Vee- ja kanalisatsiooniteenuste müük	13006	21620	15400	16281	16375	18088	18888	19222	20318	21218	21574
Muude kaupade ja teenuste müük	2285	2928	2513	2519	2529	2535	2541	2541	2541	2541	2541
Muud tulud	3136	3301	2923	4762	4762	4762	4762	4762	3247	1732	1732
Ebatõenäoliselt laekuvad arved (-)	-13	-20	-20	-20	-20	-20	-30	-30	-30	-30	-30
Tulud kokku	18414	27829	20815	23542	23646	25365	26162	26495	26076	25461	25817

Lisaks on kogutud valdadest andmed vee- ja kanalisatsiooniteenuse müügist saadud tulude kohta 2005. aastal, mis on esitatud tabelis 8.

Tabel 8. KV ÜFi projektiga hõlmatud valdade veemajanduse tulud 2005. aastal

	Lümanda	Leisi	Pihla	Põide	Salme	Valjala	Mustjala	Muhu	Orissaar	Kihelko	Kärja
Müüdud vett	20	115	45	38	107	47	29	48	291	48	83
sh. elanikele	19	68	35	28	67	40	19	27	163	45	35
sh asutused/ ettevõtted	0	47	15	9	40	7	10	21	128	3	48
Kanalisatsiooniteenuse müük	23	79	50	27	175	64	29	56	335	40	129
sh. elanikele	22	56	36	21	46	61	19	32	189	34	29
sh asutused/ ettevõtted	1	24	15	6	129	3	10	25	146	6	72

Valdades kokku müüdi vett ja koguti reovett 2005. aastal 1,8 miljonit krooni eest. KV ja valdade müügitulud 2005. aastal kokku olid 20 287 miljonit krooni, mis on 17% vähem kui konsultant prognoosis.

Tuginedes intervjuule KVga¹⁶, saab väita, et ÜFi taotluses prognoositud käive on liialt optimistlik ja ületab tegelikku käivet 3–4 miljoni krooni võrra.

3.1.6. Kulud

FA järgi koosnevad KV kulud materjalide ja teenuste kuludest, muudest opereerimiskuludest, tööjõukuludest ja amortisatsioonist (amortisatsioon on arvestatud brutomeetodil).

¹⁵ ASi Kuressaare Veevärk 13.03.2006. a vastus eksperdi päringule

¹⁶ Riigikontrolli 16.03.2006. a intervjuu ASis Kuressaare Veevärk

Kuna Euroopa Komisjoni juhendi kohaselt peab ÜFi projektide finantsanalüüs olema projektipõhine, mitte ettevõtte kui terviku tuludest ja kuludest lähtuv, siis tuleks amortisatsioonikulu projekti finantsprognoside koostamisel välja jätta. Euroopa Komisjoni juhend kinnitati 2004. a ja KV ÜFi taotluse selgituste käigus Euroopa Komisjonile viidi KV kulude prognoosid vastavusse EK juhendmaterjaliga, st projektipõhiseks.¹⁷

2005. aasta kulude võrreldavuse huvides on amortisatsioonikuluga arvestatud nii konsultandi prognoosides kui ka KV esitatud andmetes. Ettevõtte kulud konsultandi prognooside järgi on toodud tabelis 9.

Tabel 9. KV kulud (konsultandi arvutuste järgi)

1000 EEK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tooraine ja materjal	4481	4642	4796	4915	5038	5164	5293	5426	5561	5700	5843
Käitus ja hoolduskulud	5550	5750	5940	6088	6241	6397	6556	6720	6888	7061	7237
Muud	394	405	416	495	513	525	527	582	584	586	588
Palgakulu	8524	9096	9678	10218	10788	11389	12024	12325	12633	12948	13272
Käitus ja hoolduskulud kokku	18949	19894	20830	21717	22580	23475	24401	25052	25666	26296	26941
Amortisatsioon	2000	4178	8535	12891	17248	17248	17549	17858	18175	18500	18833
Laenu ja muu finantskulu	300	318	415	481	358	235	173	110	47	0	0
Kulud kokku	21249	24390	29780	35089	40186	40958	42123	43021	43889	44795	45773

2006. aastal uuendas KV eksperdi päringule vastates prognoose 2005. majandustulemuste põhjal.¹⁸ KV prognoosid on toodud tabelis 10.

Tabel 10. KV kulud (KV prognooside alusel)

1000 EEK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Käitus ja hoolduskulud	872	924	932	956	956	975	1002	1018	1028	1047	1058
Ostetud teenused	3975	2821	2789	2852	2852	2908	2985	3027	3069	3124	3159
Kemikaalid, kütus	257	290	290	297	297	303	311	316	320	325	329
Elekter	1986	2239	2180	2228	2228	2272	2331	2364	2397	2441	2468
Palgakulu	5141	5254	5254	5254	5254	5254	5254	5254	5254	5254	5254
Põhivarade rent, kasutustasu	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47
Materjalid hooldustöödeks	559	580	460	460	460	460	460	460	460	460	460
Muud kulud	166	227	160	160	160	160	160	160	160	160	160
Maksud (saaste, vee-erikasutus)	859	1196	1196	1200	1400	2100	2200	2300	2400	2500	2600
Käitus ja hoolduskulud kokku	13862	13578	13307	13454	13654	14479	14751	14946	15134	15358	15535
Amortisatsioon	7463	6263	6522	7381	17895	18295	18303	18414	18525	18306	18153
Laenu ja muu finantskulu	475	743	600	580	550	530	480	435	379	324	278
Kulud kokku	21800	20584	20429	21415	32099	33303	33534	33795	34038	33988	33966

KV on kogunud valdadest vee- ja kanalisatsiooniteenuse osutamise kulud. Kulud valdade kaupa on toodud tabelis 11.

Tabel 11. KV ÜFi projektiga hõlmatud valdade veemajanduse kulud 2005. aastal

¹⁷ Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

¹⁸ ASi Kuressaare Veevärk 13.03.2006. a vastus eksperdi päringule

VEE MAJANDUSE KULUD 2005	Lümanda	Leisi	Pihla	Põide	Salme	Valjala	Mustjala	Muhu	Orissaar	Kihelko	Kärla
Palgad	4	23	15	8	95	31	13	29	220	0	19
Maksud palkadele	1	8	5	3	32	10	4	10	73	0	0
Saastekahjuhüvitus	2	57	18	28	7	2	8	2	6	1	0
Ressursimaks	0	0	9	2	14	10	4	6	16	8	4
Remondikulud	2	35	37	2	3	22	1	23	30	20	0
Elekter	18	60	50	8	95	40	24	24	103	36	9
Muud kulud	29	13	0	14	61	84	4	10	135	48	0
Kulud kokku	55	195	134	65	491	200	59	104	584	113	32

Kokku olid vee- ja kanalisatsiooniteenuse osutamise kulud valdades 2,034 miljonit krooni.

Konsultandi prognoosides toodud kulud on 2005. aastal 21,249 miljonit krooni. Liites valdade kulud KV kuludele, olid projekti piirkonnas 2005. aastal tegelikud kulud 23,283 miljonit krooni, mis on rohkem kui konsultant prognoosis.

Seega olid taotluses tulud 2005. aastal ülehinnatud ja kulud alahinnatud. Kokkuvõttes saab öelda, et konsultant on prognoosinud ettevõtte majandustulemusi paremana kui tegelikud kulud seda näitavad. Erinevus ei ole väga suur ning see ei avalda mõju projekti jätkusuutlikkusele.

3.1.7. Jätkusuutlikkuse hindamine

KV jätkusuutlikkuse analüüs näitab, kas ettevõttel on piisavalt raha, et katta kõik projektiga seotud kulud igal aastal vähemalt 30 aasta jooksul, mis on EK juhendmaterjalide¹⁹ kohaselt nõue jätkusuutlikkuse tõestamisel. Jätkusuutlikkuse hindamise kriteeriumide kohaselt peavad projekti kumulatiivsed rahavood olema positiivsed. ÜFi taotluse järgi on KV kumulatiivsed rahavood positiivsed ja projekt jätkusuutlik.

KV jätkusuutlikkuse hindamiseks on eksperdil vaja liita ka tulevased teeninduspiirkonnad valdades ja teenuse osutamisega seotud kulud ning arvutada välja projekti elluviimise tulemusena tulevikus opereerimiskuludes tekkiv rahaline sääst, lähtudes KV prognoosidest. Konsultandil puudusid andmed ÜFi projekti investeeringute tulemusena tekkivast kulude säästust toodetud vee ja reovee kuupmeetri kohta, kuna seda ei ole ei tasuvusuuringus ega ka finantsanalüüsis välja toodud. Selle tõttu ei ole eksperdil võimalik teha Euroopa Komisjoni juhendit järgides jätkusuutlikkuse analüüsi.²⁰

3.1.8. Teenuse kättesaadavuse hindamine

Teenuse kättesaadavuse hindamisel lähtutakse põhimõttest, et vee- ja kanalisatsiooniteenus ei ületaks keskmisest leibkonna sissetulekust 4%.

2005. aastal moodustas Kuressaares vee- ja kanalisatsiooniteenus leibkonna sissetulekust 1,55%, mis on väga väike. FAs on prognoositud, et kulutused vee- ja kanalisatsiooniteenusele moodustavad leibkonna sissetulekust keskmiselt 2,7%. 2005. aasta FAs oli prognoos 2,4%, mis erineb tegelikest 2005. aasta andmetest selle tõttu, et reaalselt kasv on olnud kiirem kui konsultant eeldas. Kuna enamik investeeringuid on tehtud abirahade eest, siis on õnnestunud KV tariifid hoida nii madalad. Oluline on siinkohal märkida, et eestlaste veetarbimine on oluliselt madalam kui Lääne-Euroopa riikides (nt 2005. aastal oli Kuressaares 73 liitrit inimese kohta päevas, võrrelduna Lääne-Euroopa 180–200 liitriga inimese kohta päevas). Ka aruandes EL veepoliitika raamdirektiivi (8200/60/EÜ)

¹⁹ The New Programming Period 2007–2013. Methodological working documents. Working document no 4 “Guidance on methodology for carrying out the Cost-Benefit Analysis” CDRR-06-0006-00-EN

²⁰ Guide to cost-benefit analysis of investment projects”

artikli 5 täitmise kohta prognoositakse veetarbimise tõusu 2025. aastaks 110 liitri elaniku kohta päevas. Tarbimisharjumused muutuvad väga pika aja jooksul, selle tõttu KV tarbimise tõusu oma prognoosides ette ei näinud. Tabelis 12 on esitatud teenuse kättesaadavus ja selle prognoos KV prognoositud tariifidealusel.²¹

Tabel 12. Vee- ja kanalisatsiooniteenuse kättesaadavus Kuressaares (tariifide prognoos KV andmetel)

	Ühik	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Majapidamiste kombineeritud tariif kokku (koos käibemaksuga)	EEK	18,62	20,99	20,99	22,50	22,50	26,05	26,86	26,86	27,46	28,99	28,99
Keskmine sisetulek kuus leibkonna liikme kohta	EEK	2825	2977,55	3138,34	3304,67	3459,99	3612,23	3756,72	3869,42	3985,5	4105,0669	4228,218904
Veeteenused sisetulekust kuus	%	1,55%	1,64%	1,60%	1,62%	1,56%	1,78%	1,83%	1,78%	1,77%	1,81%	1,76%

Kui tariifi kujundamisel võetakse arvesse ka abirahade eest soetatud varade amortisatsioon, siis peaks KV kehtestatud kombineeritud tariif (vesi + reovesi) eksperdi arvutuste kohaselt elanikkonnale olema vähemalt 40 krooni (koos käibemaksuga). Kui 2006. aastal jääb veetarbimine samale tasemele (80 liitrit inimese kohta päevas), siis oleks teenuse kättesaadavus sisetulekust **3,67%**, mis ei ületa rahvusvaheliselt kehtestatud piirmäärasid, kuid on neile juba väga lähedal. Tegelikult on rohkem kui kahekordset hinnatõusu väga raske rakendada, kuna hinna peab kinnitama kohalik omavalitsus või selle volikogu ning selle kinnitamine võib osutuda poliitiliselt keeruliseks.

Teenuse kättesaadavuse protsendi arvutamisel tuleks arvestada ka sellega, et normaalne veetarbimine inimese kohta päevas võiks olla ca 110 liitrit päevas inimese kohta. Sellisel juhul moodustab teenuse kättesaadavus sisetulekust **4,57%** mis ületab rahvusvaheliselt kehtestatud piirmäära 4%.

KV võiks kaaluda järk-järgulist vee- ja kanalisatsioonitariifide tõstmist, et kindlustada vähemalt kiiremini amortiseeruvate masinate ja seadmete tõrgeteta väljavahetamine tulevikus ja vähendada ettevõtte sõltuvust abirahadest. Hinnatõus jääks ka sellisel juhul selgelt allapoole rahvusvaheliselt kehtestatud piirmäärasid.

3.2. Põlva Vesi (PV)

3.2.1. Elanikkond ÜFi projekti piirkonnas

ÜFi projektitaotluses on Põlva maakonna projektis osalevate valdade rahvaarv ja selle prognoos välja toodud tasuvusuuringus (elanike arv projektis osalevate valdade kaupa 1999–2003. aastal ja selle prognoos aastani 2027). Rahvastikunäitajad põhinevad ilmselt valdade ja Statistikaameti andmetel, kuigi tasuvusuuringutes puudub mõnikord viide algallikale.

Tabelis 13 on toodud välja elanike arv ja selle prognoos ÜFi projektitaotluses ja eksperdi Statistikaameti andmete põhjal tehtud prognoos. Kuna Põlva maakonna ÜFi projektis osalevad tähtsamad maakonnakeskused, siis rahvastiku vähenemine projekti puudutavates haldusüksustes ei ole olnud nii drastiline kui maakonna väiksemates äärevaldades. Selle tõttu on rahvastiku arv püsinud viimastel aastatel praktiliselt muutumatuna. Põlva linna eeliseks on veel see, et üle 64 aastased moodustavad elanikkonnast ainult 15%. Selle tõttu võib konsultandi eeldust rahvaarvu prognoosimisel pidada objektiivseks.

²¹ ASi Kuressaare Veevõrk prognoosid (13.03.2006. a vastus eksperdi päringule)

Tabel 13. Põlva ÜFi projekti rahvastikuprognosis

Aasta	ÜFi projekti prognosis	Statistikaameti prognosis, pärast 2005. a eksperdi prognosis	Erinevus inimestes	Erinevus, %
2002	17 132	18 114	-982	-6
2003	17 074	18 046	-972	-6
2004	17 127	17 814	-687	-4
2005	17 181	17 807	-626	-4
2010	17 433	17 754	-320	-2
2015	17 459	17 665	-206	-1
2020	17 459	17 577	-118	-1
2025	17 459	17 489	-30	0
2027	17 459	17 455	4	0

3.2.2. Leibkonna sissetulekud ÜFi projekti piirkonnas

ÜFi taotluses on leibkonna sissetulekud arvatud maakonna keskmise järgi ja valdade kaupa erinevusi ei ole arvesse võetud. Teenuse kättesaadavuse hindamise aluseks on võetud keskmine sissetulek pereliikme kohta 2002. aastal. Küll aga on projektitaotluse tasuvusuuringu lisas välja toodud osaliselt valdade kaupa 2002. aasta andmed. Põlva linnas oli 2001. aastal keskmine sissetulek 4584 krooni kuus, Räpina tasuvusuuringus on välja toodud, et maakonna keskmine sissetulek 2002. aastal oli 21 508 krooni leibkonna liikme kohta. Ahja tasuvusuuringus taolised andmed puuduvad. Tasuvusuuringud on erineva kvaliteediga. FAs on välja toodud leibkonna sissetuleku prognosis 2005. aastaks, mis oli 25 800 krooni (**2150 krooni kuus**). Keskmiseks leibkonna suuruseks tasuvusuuringu järgi on 2,15 inimest.

Statistikaameti andmete kohaselt oli 2005. aasta Põlva maakonna keskmine netosissetulek 4802 krooni inimese kohta. Leibkonna liikme kohta oli keskmine sissetulek 2005. aastal 32 352 krooni aastas (**2696 krooni kuus**). Tegelik palgakasv ja leibkonna liikme sissetuleku kasv on olnud kiiremad kui konsultant eeldas: prognosis 3% aastas reaalpalga kasvu, tegelik 6% aastas.

3.2.3. Teeninduspiirkonna määramine

ÜFi projektitaotluse finantsanalüüsis ei ole kindlaks määratud PV teeninduspiirkonda ega esitatud pärast projekti elluviimist ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga võimalike liitujate arvu aastate jooksul valdade kaupa. Finantsanalüüsis (FA) on välja toodud, et pärast ÜFi projekti elluviimist tõuseb kogu veetarbimine piirkonnas 600 000 m³ -lt 1 100 000 m³ -ni aastas. Taotluses on toodud järgmised näitajad:

- ühisveevärgiga liitunute arv tõuseb 65%-lt 85%-le elanikkonnast (17 500 inimeseni);
- kanalisatsiooniteenuste tarbijate arv kasvab 55%-lt 90%-le (18 500 inimeseni).

Konsultandi arvates tõuseb kanalisatsiooniga liitunute arv suuremaks kui veetarbijate arv. Taotluses esitatud liitujate arv ei ole reaalne, kuna kanalisatsiooni osas ületab see praegu piirkonnas elavat rahvaarvu. Samuti on küsitav ühisveevärgiga liitunute arv, sest see tähendaks, et 100% elanikkonnast on ühendatud veevärgiga (taotluse järgi ainult 85%), mis on ebareaalne ning mida ilmselt projekti elluviimisega ei saavutata.

PV ja ekspert leidsid ühisveevärgiga liitunute arvud ja koostasid selle prognosid, mis on esitatud tabelis 14. Põlva piirkonnas on arvesse võetud Mammaste, Rosma, Orajõe külas ja Põlva valla ja Ahja valla potentsiaalsed ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga liitujad.

Räpina piirkond on toodud eraldi, kuna intervjuust saadud info kohaselt jääb Räpina teeninduspiirkonda opereerima AS Revekor.²²

Tabel 14. Ühisveevärgiga liitunud 2005. aastal ja prognoos pärast ÜFi projekti elluviimist (PV prognoos)

Aasta	ühik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Teeninduspiirkonna elanike arv Põlva linn ja selle lähikülas	arv	6000	6500	6500	6900	7300	7900	8400	8400	8400	8400	8400	8400	8400
Räpina	arv	1200	1200	1200	1200	1200	1400	1885	1885	1885	1885	1885	1885	1885
Kokku ÜF projekti piirkonnas	arv	7200	7700	7700	8100	8500	9300	10285	10285	10285	10285	10285	10285	10285

Tegelik ja PV prognoositud ühisveevärgiga liitujate arv erineb oluliselt (7215 inimese võrra) ÜFi taotluses esitatud liitujate arvu indikaatorist (taotluse järgi on pärast projekti lõppemist 2009. aastal liitunud 17 500 inimest, PV ja Revekori prognooside kohaselt 10 285 inimest).

Tabelis 15 on esitatud ühiskanalisatsiooniga liitunute arv. PV ja Revekori koostatud prognoosid erinevad taotluses konsultandi koostatud prognoosist 8415 inimese võrra (taotluses liitunute arv pärast projekti 18 500 inimest) 2009. aastal.

Tabel 15. Ühiskanalisatsiooniga liitunud 2003–2005. aastal ja PV prognoos pärast ÜFi projekti elluviimist

Aasta	ühik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Teeninduspiirkonna elanike arv Põlva linn ja selle lähikülas kanal	arv	5500	6000	6000	6400	6800	7400	8200	8200	8200	8200	8200	8200	8200
Räpina kanal	arv	1200	1200	1200	1200	1200	1400	1885	1885	1885	1885	1885	1885	1885
Kokku ÜF projekti piirkonnas kanal	arv	6700	7200	7200	7600	8000	8800	10085	10085	10085	10085	10085	10085	10085

Kuna 2005. aastal elas piirkonnas 17 825 inimest ja rahvastikuprognoos on negatiivne, siis on ÜFi taotluses prognoositud ühiskanalisatsiooniga liitunute hulga (18 500 inimest) saavutamine pärast projekti elluviimist ebareaalne.

Sellela seoses võivad jäävad saavutamata ÜFi taotluses Põlva alamprojektiga seotud vee ja kanalisatsiooniga liitujate kohta seatud eesmärgid. Vee kõrvaldamiseks peaks kindlasti muutma ÜFi taotluse indikaatoreid ning vähendama projekti tulemusel veevärgiga liitujate arvu 10 285 inimeseni ja kanalisatsiooniga liitujate arvu 10 085 inimeseni.

3.2.4. Tariifid ja hinnakujundamine

Tariifide hetkeseis

Ühtekuuluvusfondi taotluse FAs on regiooni ühtseks kombineeritud tariifiks (majapidamised ja ettevõtted) 2005. aastal märgitud 17 kr ilma käibemaksuta. 2005. ja 2006. aastal PVs ja valdades kehtinud keskmised tariifid (ilma käibemaksuta) on toodud tabelis 16.

²² Riigikontrolli 23.03.2006. a intervjuu ASis Põlva Vesi

Tabel 16. Vee- ja kanalisatsioonitariifid Põlva projekti piirkonnas 2006. aastal (PV andmed)

Tariifid (kroonides ilma käibemaksuta)	Põlva linn	Himmaste ja Orajõe	Mammaste	Peri	Ahja	Räpina
Vesi elanikele	5,932	5,85	15 kr kuus inimese pealt	5,508	11,864	6,9
Vesi asutustele ja ettevõtetele	10,0	5,85		5,508	11,864	6,9
Kanalisatsioonitariif elanikele	11,017	6,0		7,63	11,864	8,8
Kanalisatsioonitariif ettevõtetele	25,0	6,0		7,63	11,864	8,8
Reoveepuhastamise tariif	9,15					
Kombineeritud tariif elanikele	16,932	11,85		13,138	23,728	15,7
Kombineeritud tariif ettevõtetele	35,0	11,85		13,138	23,728	15,7

Tariifid valdades on oluliselt madalamad kui Põlvas sellepärast, et investeringud on tegemata ja tarbijatele ei pakuta hetkel veel kvaliteetset joogivett ja reovee ärajuhtimine võib isegi mõningatel juhtudel puududa.

FA eeldatud ühtne tariif ei ole rakendatud põhjusel, et investeringud on veel tegemata ning vee- ja kanalisatsioonirajatiste opereerimist korraldavad vallad ise, mitte PV.

Tariifide prognoosid ja aktsionäride leping (AL)

FAs ei ole tariifide prognoos numbriliselt välja toodud. Veehindade trendide kohta on olemas ainult graafikul prognoosid, mis kajastavad tariife nominaalsetes hindades.²³ Euroopa Komisjoni juhendmaterjali järgi peaks kasutama kogu analüüsi jooksul ühtset metoodikat, kasutades kas nominaal- või reaalhindu (soovitav on kasutada reaalhindu). Konsultandi selline lähenemine teeb analüüsid ebaobjektiivseks.

FA prognoosides on kasutatud ÜFi projektis osalevatele valdadele ühtset tariifi. Prognoosides ühtlustatakse nii majapidamistarbijate kui ka ettevõtete tariifid ning võetakse kasutusele abonementtasu, mis peab moodustama 30% nende varade aastasest amortisatsioonist, mis ei ole soetatud ÜFi rahade eest. Hinnakujunduse põhimõtted tulevad aktsionäride lepingust, mis sätestab, et sihttariifi arvutamisel kasutatakse sihtfinantseerimise netomeetodit. Selline hinnakujundus ei taga veeteenuse osutamisega seotud kulude täielikku katmist. ÜFi vahenditest soetatud varade riigiabist sõltumatu reinvesteering ei ole tagatud, sest uute investeringute tegemiseks ei ole ettevõttele kogunenud piisavalt raha. ALi sihttariifi arvutuse alused ei ühildu ettevõtte raamatupidamise aruandlusega, kus sihtfinantseerimisega soetatud varasid kajastatakse riigi raamatupidamise üldeeskirjast²⁴ lähtudes brutomeetodil (PV aktsionäride lepingus on sätestatud sihttariifi arvestuse aluseks netomeetod). Seega ei ole PV raamatupidamise arvestusprintsipiibid ja aktsionäride lepingu sihttariifi arvestuse alused samad ning arusaamatuste vältimiseks sihttariifi arvutamisel peaks ettevõtte kindlasti selgitama, milline sihtfinantseerimise meetod on hinnakujundamise arvestuse aluseks.

Intervjuust PV-ga selgus, et ettevõtte alustab opereerimist pärast projekti elluviimist.²⁵ Põlva Vesi hakkab opereerima ainult Põlva linnas, Põlva vallas ja Ahja vallas. Räpina vald opereerib pärast projekti lõppu oma varasid ise. Sellega seoses näeb PV, et piirkonnas rakendatakse ühte tariifi ja valdade kaupa kuluarvestust eraldi ei peeta. Räpinas opereeriv Revikor kujundab teenusehinna oma piirkonna kuludest lähtudes.

Lähtudes aktsionäride lepingus toodud valemitest, peaks 2006. aastal PV kehtestatud kaalutud keskmine hind olema 2005. aasta tulemuste põhjal **7,65 krooni** (vt ka lisas 7 olevat arvutuskäiku). Vee

²³ Põlva finantsanalüüs, lk 8

²⁴ Riigi raamatupidamise üldeeskiri RM määrus nr 105 (RTL 2003, 130, 2103), § 25

²⁵ Riigikontrolli 23.03.2006. a intervjuu ASis Põlva Vesi

müüginimahu näitajaks on võetud 2005. aastaaruande alusel 231 000 m³ ja kogutud reovee mahu näitajaks 701 825 m³.²⁶

Kui arvestada välja veel abonementtasu ALi valemiga järgi ühele kliendile 2005. aasta majandusaasta aruande põhjal, siis lisandub tariifile veel 889 krooni aastas (73 kr kuus). Aktsionäride lepinguga on seatud piirang, et abonementtasu ei tohi ületada 500 krooni aastas (41 kr kuus). Intervjuust konsultandiga selgus, et 500-kroonine abonementtasu ülempiir seati vee-ettevõtete küsitluse tulemustest lähtudes. Proportsiooni abonementtasu ning vee- ja kanalisatsiooniteenuse kuupmeetri kohta kohaldatava tariifi vahel peab iga vee-ettevõtte määrama ise.²⁷

Abonementtasu PV hetkel ei rakenda ja aktsionäride lepingu kohaselt ei tohiks seda rakendada enne 2007. aastat. ALi järgi võib abonementtasu olla ka 0 krooni. Täpsemad hinnakujunduse proportsioonid peab ettevõtte ise välja töötama.

Tariifide ülevaade (hind ilma käibemaksuta) on toodud tabelis 17.

Tabel 17. PV tariifide ülevaade kroonides (PV andmed, eksperdi arvutused)

PV 2005. a kombineeritud tariif elanikele	16,9
PV 2005. a kombineeritud tariif asutustele	35,0
Põlva Piima eritariif (reoveepuhastamise teenus)	9,15
PV 2005. a kaalutud keskmine tariif	11,88
2005. a prognoositud aritmeetiline keskmine (FA)	9,25
Kaalutud keskmine tariif 2005. a majandusaasta tulemuste põhjal aastaks 2006 (ALi valemid)	7,65
PVs 2006. a kehtiv kaalutud keskmine tariif (aluseks PV prognoositud vee ja reovee kogused)	9,95
Valdade keskmine tariif 2006. a*	8,76

*Kuna vee- ja reoveekogused puudusid, siis on võetud aritmeetiline keskmine

Tariifide võrdlemiseks on sisse toodud kaalutud keskmine tariif. Kuna PV poolt elanikele praegu kehtestatud veetariif 5,9 krooni (tarbimine 161 000 m³ aastas) ja reoveetariif 11,01 krooni (tarbimine 138 000 m³ aastas) on madalamad kui ettevõtetele kehtestatud tariifid, siis on elanikkonnale veemüük suhteliselt väikese kasumimarginaaliga. Asutuste veetariif on 10 krooni (tarbimine 46 000 m³ aastas) ja reoveetariif 25 krooni (tarbimine 170 000 m³) aastas.²⁸ 2005. aastal oli PV kaalutud keskmine tariif 11,88 krooni, mis on kõrgem kui kogu ettevõtte kuludele katet (*full cost cover*) võimaldav tariif 7,65 krooni. Aktsionäride lepingu järgi peaks selle tõttu olema sihttariif madalam kui hetkel kehtestatud kaalutud keskmine tariif PVs. Aktsionäride lepingu järgset kaalutud keskmist tariifi mõjutab oluliselt reoveepuhasti ostmise Põlva Piimast, mille tulemusena kanalisatsiooniteenuse müük kasvas 389 148 m³ võrra. Põlva on saanud viimastel aastatel märkimisväärse summa ulatuses riigilt abiraha (2005. aasta lõpubilansis on sihtfinantseerimine 29 miljonit krooni ja põhivara 35,8 miljonit krooni). 2005. aastal oli Põlva Vee kasum 3,8 miljonit krooni, mis teeb 4,9 miljonilise müügikäibe juures puhaskasumi marginaaliks 77%, mis on väga kõrge näitaja. 3,5 miljoni krooni ulatuses 2005. aasta kasumist on tegemist on erakorralise kasumiga (sihtfinantseerimine KIKist AS Põlva Reoveepuhasti aktsiate ostmiseks).²⁹

2006. aastal PV kaalutud keskmine tariif langeb veelgi, seoses AS Põlva Reoveepuhasti omandamisega, kuna kogutava reovee mahust ca 2/3 moodustab ASi Põlva Piim reovesi, millele on

²⁶ ASi Põlva Vesi 24.04.2006. a vastus eksperdi päringule

²⁷ Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

²⁸ ASi Põlva Vesi 24.04.2006. a vastus eksperdi päringule

²⁹ Eksperdi 29.05.2006. a päring ASi Põlva Piim pearaamatupidajale

kehtestud eritariif 9,15 kr/m³. PV juhtumianalüüs aktsionäride lepingu valemite alusel 2005. aasta andmete põhjal näitab, et tariifide kehtestamisel peab ettevõtte arvestama ka käibekapitali jms vajadusega, et tagada ettevõtte jätkusuutlikkus ning vähendada riigiabist sõltuvust.

3.2.5. PV Tulud

FA kohaselt koosnevad PV tulud vee- ja kanalisatsiooniteenuste müügist. Vee- ja kanalisatsiooniteenuste müügitulu asutustele ja ettevõtetele on jäetud konstantseks. Kuigi taotluses prognoositud PV vee- ja kanalisatsiooniteenustega liitunud inimeste hulk erineb oluliselt tegelikust olukorrast, siis konsultandi tulude prognoosides ja PV tulude prognoosides olulist erinevust ei ole. Ettevõtte tulud konsultandi arvutuste järgi on toodud tabelis 18.

Tabel 18. PV tulud (konsultandi arvutused)

1000 EEK	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vee müük asutustele ja ettevõtetele	554	554	610	610	610	610	671	671	671
Vee müük majapidamistele	1995	1995	2194	2194	2194	2194	2413	2413	2413
Reovee kogumine asutustelt ja ettevõtelt	1694	1694	1864	1864	1864	1864	2050	2050	2050
Reovee kogumine majapidamised	5142	5142	5657	5657	5657	5657	6222	6222	6222
Tulud kokku	9386	9386	10324	10324	10324	10324	11357	11357	11357

PV on koostöös eksperdiga koostanud uued arvutused ettevõtte 2005. aasta tulude kohta. PV tuludest 2006. aastal moodustab vee- ja kanalisatsiooniteenuste müük elanikele 32% (2005. aastal oli see 56%). Vahe tuleb sellest, et PV omandas 2005. aastal AS Põlva Reoveepuhasti ning 2/3 reoveemüügituludest tuleb AS-lt Põlva Piim. Ettevõtte tulud eksperdi ja PV arvutuste järgi on toodud tabelis 19.

Tabel 19. PV tulud (PV ja eksperdi arvutused)

1000 EEK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vee müük asutustele ja ettevõtetele	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Vee müük majapidamistele	95	105	110	119	142	180	198	218	240	264	290
Reovee kogumine asutustelt ja ettevõtelt	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
Reovee kogumine majapidamistele	130	130	140	150	180	180	180	180	180	180	180
Reoveepuhastamine Põlva Piim	0	490	520	570	580	580	580	580	580	580	580
Vee ja kanalisatsiooniteenuste müük	425	925	960	1035	1092	1134	1148	1168	1190	1215	1240

Reoveepuhasti ostmise tekitas olulise erinevuse PV tulude struktuuris, kuna 2/3 reovee kogusest tuleb ASilt Põlva Piim. PV ja ekspert on lisanud prognoosidesse Põlva Piima reovee käitlemisest tekkinud tulud.

Hoolimata segadustest PV teeninduspiirkonna ja liitujate hulga määramisel, on konsultandi koostatud FA ja eksperdi-PV 2009. aastaks koostatud prognoosid ligilähedased (konsultant 9,386 mln kr ning PV ja ekspert 10,912 mln kr). Erinevus seisneb selles, et eksperdi arvestatud tulud sisaldavad ka ASi Revekor (Räpina teeninduspiirkonna tulud 1,261 mln kr aastas³⁰) tulusid ja PV koostatud prognoosid sisaldavad reoveekäitlemise lisatulusid.

3.2.6. PV kulud

FA kohaselt koosnevad PV projektiga seotud kulud opereerimisega seotud kuludest, materjalikuludest, teenustest, tööjõukuludest ja muudest kuludest. Ettevõtte kulud konsultandi prognooside järgi on toodud tabelis 20.

³⁰ ASi Revekor 2005. a majandusaasta aruanne

Tabel 20. PV kulud (konsultandi arvutused)

1000 EEK	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kaubad, toore, materjalid	3466	4086	4188	4293	4400	4510	4623	4738	4857
Muud opereerimisega seotud kulud	456	537	551	564	578	593	608	623	638
Palgad	1467	1729	1825	1927	1975	2025	2075	2127	2181
Sotsiaalmaks	499	588	621	655	672	688	706	723	741
Muud kulud	154	154	170	170	170	170	187	187	187
Opereerimis ja hoolduskulud	6042	7094	7355	7609	7795	7986	8198	8399	8604
Finantskulud	96	48	0	0	0	0	0	0	0
Kulud kokku	6138	7142	7355	7609	7795	7986	8198	8399	8604

Eksperti päringule vastamiseks³¹ uuendas PV 2006. aastal prognoose 2005. majandustulemuste põhjal. Tabelis 21 on toodud PV prognoosid, tegemist on ainult PV kuludega. Kuludele tuleks lisada ka Räpinas opereeriva ASi Revekor kulud, mis olid 2005. aastal 795 562 krooni.³² Konsultandi ja PV tehtud finantsprognoosid ei erine olulises osas, kuid PV kulud sisaldavad ka Põlva Piima reoveepuhastamise kulusid, mida konsultant on ilmselt oma prognoosides arvestanud.

Tabel 21. PV kulud (PV ja eksperti arvutused)

1000 EEK	2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tooraine ja materjal	93	205	205	205	205	205	205	205
Käitus ja hoolduskulud	2300	3156	3156	3157	3157	3157	3158	3158
Muud	430	1147	1150	1175	1201	1228	1256	1286
Palgakulu	1447	2783	2922	3038	3160	3286	3418	3555
Käitus ja hoolduskulud kokku	4271	7290	7433	7575	7723	7877	8037	8203
Laenu- ja muu finantskulu	95	325	305	285	265	245	225	205
Kulud kokku	4366	7615	7738	7860	7988	8122	8262	8408

3.2.7. PV jätkusuutlikkuse hindamine

PV jätkusuutlikkuse analüüs peab näitama, kas ettevõtte on piisavaid finantsressursse, et katta kõik projektiga seotud kulud igal aastal vähemalt 30 aasta jooksul, mis on Euroopa Komisjoni juhendmaterjalide kohaselt nõue jätkusuutlikkuse tõestamiseks. Projekti 30 aasta kumulatiivsed rahavood peavad olema positiivsed.

PV jätkusuutlikkuse hindamiseks on liidetud ka tulevased teeninduspiirkonnad valdades ja teenuse osutamisega seotud kulud.

Konsultandi koostatud ÜFi taotluse prognoosides toodud rahavood on kumulatiivselt positiivsed ja selle kohaselt on projekt jätkusuutlik.

3.2.8. Teenuse kättesaadavuse hindamine PV projekti piirkonnas

Teenuse kättesaadavuse hindamisel lähtutakse põhimõttest, et vee- ja kanalisatsiooniteenus ei ületaks leibkonna sissetulekust 4%.³³

2005. aastal moodustas Põlvas vee- ja kanalisatsiooniteenus leibkonna sissetulekust 1,51%, mis on väga madal. FA järgi moodustavad vee- ja kanalisatsiooniteenuse ostmiseks tehtud kulutused keskmisest leibkonna sissetulekust 2,6%, mis on 2005. aasta tegelikust protsendist kõrgem. Seda

³¹ ASi Põlva Vesi 24.03.2006. a vastus eksperti päringule

³² Asi Revekor 08.05.2005. a vastus eksperti päringule

³³ EBRD Working paper no. 92 May 2005

osaliselt selle tõttu, et tegelik reaalpalka kasv on olnud kiirem kui konsultandi prognoositud palga kasv. Tabelis 22 on toodud teenuse kättesaadavuse osakaal sissetulekust ja selle prognoos PV andmete alusel.

Kuna PV enamik investeeringuid on tehtud abirahade eest, siis selle tõttu on õnnestunud tariifid hoida nii madalad. Oluline on siinkohal märkida, et eestlaste veetarbimine on oluliselt madalam kui Lääne-Euroopa riikides (nt 2005. aastal tarbiti Põlvas 68 liitrit inimese kohta päevas, Lääne-Euroopas samal ajal 180–200 liitrit inimese kohta päevas). ÜFi taotluses on eeldatud, et tarbimine tõuseb vähemalt 82 liitrini inimese kohta päevas. Tarbimisharjumused muutuvad väga pika aja jooksul. Selle tõttu võtab ka tulevikus vee- ja kanalisatsiooniteenus leibkonna sissetulekust väikse osa ja ei ületa rahvusvaheliselt tunnustatud piirmäärasid ka sel juhul, kui rakendatakse sihttariifi.

Tabel 22. Teenuse kättesaadavus keskmisest sissetulekust PV teeninduspiirkonnas (tariifid põhinevad PV prognoosidel)³⁴

	Ühik	2005	2006	2007	2008	2009
Keskmine kombineeritud tariif	EEK	20	20	20	20	20
Keskmine leibkonna liikme sissetulek kuus	EEK	2696	2842	2995	3154	3302
Veeteenused sissetulekust kuus	%	1,51%	1,48%	1,40%	1,33%	1,49%

Kuna PV sihttariif aktsionäride lepingu valemi järgi on väiksem ($7,65 \text{ kr/m}^3$) kui PVs praegu kehtiv kaalutud keskmine tariif $11,88 \text{ kr/m}^3$, siis ei ületa leibkonna kulutused vee- ja kanalisatsiooniteenusele lähiajal rahvusvahelisi piirmäärasid. Ettevõtte peaks kaaluma tariifide tõstmist elanikkonnale, Põlva Piimale, liituvatele teeninduspiirkondadele ja kujundama välja ettevõttele jätkusuutlikkuse tagava tariifipoliitika järgnevateks aastateks ning vähendama sõltuvust riigiabist.

3.3. Emajõe Veevärk (EV)

3.3.1. Elanikkond ÜFi projekti piirkonnas

ÜFi projektitaotluses on Emajõe Veevärgi projektis osalevate valdade rahvaarv ja selle prognoos välja toodud tasuvusuuringus. Tasuvusuuringu andmed rahvaarvu kohta on aastast 2003 ja need põhinevad Statistikaameti andmetel.

Tabelis 23 on esitatud elanike arv valdades 2003. ja 2005. aastal (Statistikaameti andmete põhjal). Suurim erinevus on Haaslava Valla rahvastiku andmetes – konsultandil 6464 inimest ja 2005. Statistikaameti andmete põhjal 1684 inimest. Vahe konsultandi ja eksperdi andmetes projektis osalevate valdade elanike kohta kokku on 6746 inimest ning tuleneb erinevusest Haaslava valla elanike osas.

Projekti eelprojekteerimist ja PKD-de koostamist korraldab AS Keskkonnaprojekt on näidanud valla inimeste arvu ainult ÜFi projektiga hõlmatud linnades, asulates ja külates³⁵. Selle tõttu erinevad ASi Keskkonnaprojekt andmed oluliselt konsultandi andmetest.

Tabel 23. Rahvastiku arv EV teeninduspiirkonnas

³⁴ ASi Põlva Vesi 24.03.2006. a vastus eksperdi päringule

³⁵ ASi Emajõe Veevärk 28.03.2006. a vastus eksperdi päringule

Omaavalitsus/Asula	Elanikke KP	Elanikke Konsultant	Elanikke Stat amet
Ülenurme	3066	4754	4753
Tabivere	1400	2611	2478
Meeksi (Mehikoorma) (vesi+ kanal)	269	806	760
Palamuse	592	2580	2512
Kaagvere (Mäksa)	904	1730	1720
Roiu (Haasalava)	752	6464	1684
Puurmanni	744	2000	1889
Laeva	670	914	878
Kambja	1021	2550	2451
Rannu	464	1738	1706
Puhja		2508	2336
Alatskivi	434	1591	1396
Avinurme	937	1587	1547
Nõo	2876	3772	3647
Tähtvere	2254	2693	2945
Vara	431	2115	1950
Kallaste	1156	1285	1166
Elva	6297	6283	5857
Konguta (Annikoru)	362	1396	1363
Luunja	581	2661	2569
Rõngu	1268	3077	2943
Tartu vald	2125	5221	5040
Keskmine	37050	60336	53590

3.3.2. Leibkonna sissetulekud ÜFi projekti piirkonnas

ÜFi taotluse järgi on leibkonna sissetulekud arvatud maakonna keskmise järgi ja valdade kaupa erinevusi sisse ei ole toodud. Sissetulekust vee- ja kanalisatsiooniteenusele kuluva osa arvutamise aluseks on võetud keskmine sissetulek pereliikme kohta, mille suuruseks 2005. aastaks on prognoositud 25 000 krooni aastas (2083 krooni kuus). Keskmiseks leibkonna suuruseks on tasuvus-uuringutes määratud keskmiselt 2,2 inimest.

Statistikaameti andmete kohaselt oli Tartu maakonnas 2005. aastal keskmine sissetulek leibkonna-liikme kohta 44 672 krooni aastas (**3722,7 kr kuus**), Jõgevamaal 36 276 krooni aastas (**3023 kr kuus**).

Keskmine sissetulek leibkonna liikme kohta on konsultandi prognoositust oluliselt suurem majanduse positiivse arengu ja sellega kaasneva palgatõusu tõttu. Konsultant on prognoosinud palkade tõusuks 3% aastas reaalses hindades. Samas on reaalpalga kasv olnud 6% aastas ja sarnast kasvu prognoositakse ka järgnevateks aastateks.³⁶

3.3.3. Teeninduspiirkonna määramine

ÜFi projektitaotluse finantsanalüüsis ei ole kindlaks määratud EV teeninduspiirkonda ega esitatud pärast projekti elluviimist ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga võimalike liitujate arvu aastate jooksul valdade kaupa.

³⁶ Rahandusministeeriumi 21.03.2006. a majandusprognoos aastateks 2005–2010

Taotluses on esitatud järgmised näitajad: ÜFi projekti tulemusena kasvab projektiga seotud asulate, linnade ja külade (mitte valdade) elanikkonnas ühisveevärgiga liitunute arv keskmiselt 75%-lt 80%-le (21 600 inimeselt 25 900 inimeseni, lisandub 4300 inimest) ja kanalisatsiooniteenuste tarbijate arv kasvab 80%-lt 95%-le (23 100 inimeselt – 27 400 inimesele, lisandub 4300 inimest).

ASi Keskkonnaprojekt analüüsi kohaselt kasvab piirkonnas ühisvee ja kanalisatsiooniga liitunute arv 18 352 inimeselt 24 692 inimesele (keskmiselt vee ja kanalisatsiooni tarbijad kokku). Veetarbijate osas ei ole erinevus ÜFi taotlusega suur. ASi Keskkonnaprojekt küsitluste kohaselt on praegu ühisveevärgiga liitunud 18 352 inimest ja täiendavalt liitub 6340 inimest (ÜFi taotluses on liitunud 21 600 ja täiendavalt liitub 4300 inimest). Kanalisatsiooniga on ASi Keskkonnaprojekt andmetel liitunud 18 352 inimest ning täiendavalt liitub 6340 inimest (ÜFi taotluse 23 000 inimest ja liitub 4300 inimest). Kuna lähteandmed on konsultantidel erinevad, siis ei kattu ei täiendavalt liituvate inimeste arv piirkonnas ega ka ühisveevärki ja kanalisatsiooni kasutavate inimeste arv projekti lõpuks kokku. Sellised erinevused võivad tähendada ÜFi projekti taotluse indikaatorite muutmise vajadust.

3.3.4. Tariifid ja hinnakujundamine

Tariifide hetkeseis

ÜFi taotluse FA järgi on 2005. aastal regiooni ühtseks (majapidamised ja ettevõtted) kombineeritud tariifiks märgitud 22 krooni ilma käibemaksuta, 2005. aastal valdades kehtestatud **keskmine tariif on 8,93 krooni** (ilma käibemaksuta).³⁷ Täpsemad andmed valdade kaupa on toodud lisas 10.

Valdades 2005. aastal kehtestatud tariif on oluliselt madalam kui FAs prognoositud tariif. Põhjuseks on see, et vallad opereerivad amortiseerunud vara ning kvaliteetset joogivee ja reovee ärajuhtimise teenust pakuvad vähesed.

Tariifide prognoosid ja aktsionäride leping

FA kohaselt tõusevad tariifid 2008. aastal 26%. Edaspidi tõusevad tariifid ajavahemikul 2011–2025 iga nelja aasta tagant 10% aastas. Pärast seda enam tariifide reaalkasvu ei toimu ja piirkonnas kasutatakse ühtset tariifi. Tariifide prognoos on koostatud nominaalkasvades ja leibkonna liikmete sissetulek on prognoositud reaalkasvades. Erinevate meetodite kasutamine ühes analüüsis muudab andmed võrreldamatuks. Euroopa Komisjoni juhendmaterjali järgi tuleks pikaajaliste prognooside tegemiseks kasutada ühte meetodit.

Hinnakujunduse põhimõtted tulevad aktsionäride lepingust, mille kohaselt tuleb sihttariifi arvutamisel kasutada sihtfinantseerimise netomeetodit. Sihtfinantseerimise netomeetodi puhul sisaldub kasumiaruandes ainult omaosaluse eest soetatud vara amortisatsioonikulu. FA prognoosides on kasutatud ühtset tariifi ÜFi projektis osalevatele valdadele. Lisaks ühtlustatakse nii majapidamistarbijate kui ka ettevõtete tariifid ja võetakse vajaduse korral kasutusele abonementtasu, mis vähendaks sellisel juhul vee ja kanalisatsiooni ühikuhindu 15% võrra, kuid ettevõtte tulud jääksid samale tasemele, kuna väiksemad tariifid kompenseeritakse abonementtasu arvelt.

Aktsionäride lepingu valemiteid ei ole võimalik kontrollida järgmistel põhjustel:

- EV ei tegutses käesoleval hetkel üheski omavalitsuses (KOV) ja 2005. aasta majandusaasta aruanne ei sisalda opereerimis- ja hooldamiskulusid ega ka vee- ja kanalisatsiooniteenuse müügitulusid.
- Eelprojekti käigus esitatud aruanded sisaldavad ainult 2005. aasta kulusid KOVides, prognoose kulude kohta pärast projekti rakendamist ei ole tehtud.

Selle tõttu ei ole eksperdil võimalik välja arvutada EV sihttariifi aastaks 2006.

³⁷ ASi Keskkonnaprojekt andmed (28.03.2006. a vastusest eksperdi päringule)

Intervjuust EVga selgus, et hetkel puudub analüüs, milliseks võib kujuneda vee- ja kanalisatsiooni-teenuse hind pärast projekti elluviimist.³⁸ Ettevõtte juhtkond on seisukohal, et teeninduspiirkondadele tuleb rakendada ühtset tariifi pikemas perspektiivis, kuna see lihtsustab oluliselt kuluarvestust. Ettevõtte hinnangul on vee hind poliitiline teema ning selle tulemusena tekivad vaidlused, kes keda doteerib.

Aksionäride lepingu kohaselt peavad tariifid sisaldama kõiki tegevuskulusid (kaubad, toore, materjal, teenused, muud tegevuskulud, tööjõukulud, põhivara kulum ja väärtuse langus ja muud ärikulud). Hetkel on EV KOVide varad arvele võtnud bilansiväliselt ja sihtfinantseerimise arvestuses kasutab EV netomeetodit.³⁹ Riigi raamatupidamise üldeeskirja § 25 kohaselt tuleb sihtfinantseerimise kajastamisel lähtuda RTJ 12 põhimõtetest, kasutades brutomeetodit.⁴⁰ Seda tuleb tulevikus kindlasti arvestada EV välisabi kajastamisel. Kui ettevõtte kasutab tulevikus sihtfinantseerimisega soetatud varade arvestamisel brutomeetodit, siis sisaldub ka abirahadega soetatud vara amortisatsioon aksionäride lepingus toodud valemite, hinnakujunduses. Kuna praeguse aksionäride lepingu hinnakujundamise valemid on üles ehitatud sihtfinantseerimise netomeetodile, siis tuleb tulevikus EV raamatupidamise printsiibid ja ALi valemid ühtlustada.

3.3.5. Teenuse kättesaadavuse hindamine

Teenuse kättesaadavuse hindamisel lähtutakse põhimõttest, et vee- ja kanalisatsiooniteenus ei ületaks keskmisest leibkonna sissetulekust 4%.

2005. aastal moodustasid kulutused vee- ja kanalisatsiooniteenusele EV projekti piirkonnas ainult 1,66% leibkonna liikme sissetulekust, mis on väga madal. Ekspert tegi lihtsustatud arvutuse, kus keskmiseks tarbimiseks võeti 88 liitrit inimese kohta päevas ja keskmiseks leibkonnaliikme sissetulekuks piirkonnas 3372 krooni ja keskmiseks kombineeritud tariifiks 17,86 krooni, lähtudes ASI Keskkonnaprojekt kogutud andmetest. Kuna enamik rajatisi on selles piirkonnas amortiseerunud ja nõuetele vastavat joogivett elanikele ei pakuta, siis selle tõttu on õnnestunud EV tegevuspiirkonna omavalitsustes hoida tariife nii madalana. FA graafiku järgi peaksid kulutused vee- ja kanalisatsiooni-teenusele 2005. aastal moodustama sissetulekust ca 3,25% (numbrilised näitajad puuduvad), mis on oluliselt suurem, kui sissetulekust tegelikult selle peale kulub. Osaliselt on see tingitud sellest, et reaalpalgad ja sellega koos ka leibkonna sissetulek on viimastel aastatel kasvanud kiiresti.

3.3.6. EV jätkusuutlikkuse hindamine

EV jätkusuutlikkuse analüüs näitab, kas ettevõtte on piisavalt raha, et katta kõik projektiga seotud kulud igal aastal vähemalt 30 aasta jooksul, mis on Euroopa Komisjoni juhendmaterjalide⁴¹ kohaselt nõue jätkusuutlikkuse tõestamiseks. Projekti 30 aasta kumulatiivsed rahavood peavad olema positiivsed.

FA järgi ei ole EV jätkusuutlik, kuna ettevõtte tavapärase majandustegevuse tulemusena on ettevõtte rahavoog negatiivne – 1,1 miljonit krooni aastas.⁴² FA Exceli prognooside järgi on samuti EV rahavoog negatiivne (ainult 2009. ja 2010. a rahavoog on positiivne). Iga-aastane negatiivne rahavoog ettevõtte jaoks tähendab seda, et tuleb leida lisafinantseerimisallikad negatiivse rahavoo katmiseks. Marko Erri sõnul tuleneb positiivne rahavoog finantsanalüüsi kokkuvõttes projekti jääkväärtusest (*residual values*), mis suurendab projekti lõppväärtust ja muudab projekti NPV positiivseks.⁴³

³⁸ Riigikontrolli 23.03.2006. a intervjuu Emajõe Veevärgis

³⁹ Emajõe Veevärgi 2005. aasta majandusaasta aruanne

⁴⁰ Riigi raamatupidamise üldeeskiri. Rahandusministri määrus nr 105 (RTL 2003,130,2103)

⁴¹ Guidance on the methodology of carrying out the Cost-Benefit Analysis

⁴² Emajõe Veevärk. Ühtekuuluvusfondi taotluse finantsanalüüs, lk 12

⁴³ Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

Ettevõtte rahavoogudes jääkväärtusega arvestatud ei ole, mis on metoodiliselt õige, ja projekt ei ole jätkusuutlik.

Ekspert ei saa teha oma jätkusuutlikkuse analüüsi, kuna ASi Keskkonnaprojekt esitatud andmed ei sisalda tulevikuprognose ning ÜFi projekti elluviimise tulemusena tekkivat lisatulu ja kulude säästu tootava veeühiku kohta.

3.4. Matsalu Veevärk (MV)

3.4.1. Elanikkond ÜFi projekti piirkonnas

Matsalu vesikonna ÜFi projektitaotluse sotsiaal-majanduslikus analüüsis on toodud välja elanike arv projektis osalevate valdade kaupa 2002. aastal ja selle prognoos aastani 2027. Prognooside aluseks on valdadest ja osaliselt ka Statistikaametist saadud andmed elanikkonna arvu kohta (Martna, Hanila ja Kullamaa vald). Märjamaa, Raikküla, Vigala ja Rapla valla puhul ei ole ÜFi taotluses tehtud elanike arvu prognoosi numbrites, on vaid nimetatud, et rahvastiku vähenemise tendents jätkub. Prognooside selguse huvides on parem, kui kasutatakse ühtseid allikaid ja metoodikaid. Sotsiaal-majanduslikust analüüsist ei selgu, miks rahvastiku prognoosimisel on kasutatud erinevaid andmeallikaid.

2002. aasta andmetes olulisi erinevusi konsultandi ja eksperdi kogutud andmetes ei ole. Valdades, mille kohta on tehtud rahvastikuprognosis, on rahvaarv prognoositud muutumatuks kas 2010. aastast, 2013. või 2015. aastast. ÜFi taotluse sotsiaal-majanduslikust analüüsist ei selgu, miks rahvaarvu prognoosimise metoodika valdade kaupa erineb. Nii nagu KVs võib ka Matsalu Veevärgi piirkonnas olla rahvaarv prognoositud liiga optimistlikult, kuna ÜFi taotluses on kirjas, et rahvastiku vähenemise tendents maapiirkondades peatub alates 2010. aastast.

3.4.2. Leibkonna sissetulekud ÜFi projekti piirkonnas

ÜFi taotluse järgi on leibkonna sissetulekud arvatud maakonna keskmise järgi ja valdade kaupa erinevusi sisse ei ole toodud. Sissetulekust vee- ja kanalisatsiooniteenuse kättesaadavuse hindamise aluseks on võetud keskmine sissetulek pereliikme kohta aastal 2002 (26 096 kr). Keskmise sissetuleku suurusks 2005. aastal on prognoositud 30 034 krooni aastas (2502 kr kuus).

Statistikaameti andmete kohaselt oli 2005. aastal leibkonna liikme kohta sissetulek Rapla maakonnas 39 708 krooni aastas (**3309 kr kuus**), Läänemaal 30 936 krooni aastas (**2578 kr kuus**) ja Pärnumaal 38 736 krooni aastas (**3228 kr kuus**).

Keskmine sissetulek leibkonna liikme kohta on konsultandi prognoositust oluliselt suurem majanduse positiivse arengu ja sellega kaasneva palgatõusu tõttu. Konsultant on prognoosinud palkade tõusu 3% aastas reaalses hindades. Samas on reaalsel palga kasv olnud 6% aastas ja sarnast kasvu prognoositakse ka järgnevatel aastatel.⁴⁴

3.4.3. Teeninduspiirkonna määramine

ÜFi projektitaotluse finantsanalüüsis ei ole MV teeninduspiirkonda valdade kaupa kindlaks määratud ega ära toodud pärast projekti elluviimist ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga liitujate arvu aastate jooksul valdade kaupa. Tasuvusuuringus on välja toodud ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga liitunute arv 2002. aastal ja võimalik liitunute arv pärast projekti elluviimist. Kokkuvõtte on toodud alljärgnevas tabelis (sisaldab ka eksperdi 2006. aastal valdadest elektrooniliselt kogutud andmeid).⁴⁵

⁴⁴ Rahandusministeeriumi 21.03.2006. a majandusprognoos aastateks 2005–2010

⁴⁵ ASi Matsalu Veevärk ja omavalitsuste 25.04.2006. a vastused eksperdi päringule

Tabel 24. Vee- ja kanalisatsioonitarbijate arv MV ÜFi projekti teeninduspiirkonnas (konsultandi, MV ja eksperdi päringu andmed)

Kokku	Liitunute arv ÜFi taotluse tasuvus-uuringu järgi 2002	Liitunuid pärast ÜFi projekti ÜFi taotluse tasuvus uuringu järgi	Liitnuid ÜFi taotluse järgi	Liitunuid pärast ÜFi projekti (taotlus)	Liitunuid 2005 (eksperdi päring)	Liitunute arv pärast ÜFi projekti (eksperdi päring)
Veetarbijaid	5139	7247	12 400	14 800	4078	5275
Kanalisatsiooni tarbijaid	4862	7228	10 100	14 400	3372	4922

Suuremad erinevused taotluses esinevate andmete ja eksperdi kogutud andmete vahel on Hanila, Kullamaa, Lihula ja Kehtna vallas (vt ka lisa 8). Eksperdi kogutud andmete põhjal on Matsalu Veevõrgis liitunud pärast projekti lõppu ühisveevõrgiga 5275 inimest ja kanalisatsiooniga 4922 inimest.

ÜFi taotluse üldosas on esitatud järgmised näitajad: ÜFi projekti tulemusena kasvab projektiga seotud asulate, linnade ja külade elanikkonnast (mitte valdade) ühisveevõrgiga liitunute arv keskmiselt 74%-lt 86%-le (12 400 inimeselt 14 800 inimeseni, lisandub 2400 inimest) ja kanalisatsiooniteenuste tarbijate arv kasvab 60%-lt 84%-le (10 100 inimeselt – 14 400 inimesele, lisandub 4300 inimest). Seega on projektitaotlus ka sisemiselt vastuoluline, kuna taotluse üldosas toodud liitunute prognoosid erinevad oluliselt taotluse lisadeks olevates tasuvusanalüüsides toodud prognoosidest.

Seega erinevad ÜFi projektitaotluse ja ASi Matsalu Veevõrk poolt eksperdile kogutud andmed suures ulatuses, mille tõttu ei ole võimalik ÜFi taotluses toodud eesmärgi saavutada ning taotlust on vajalik muuta.

3.4.4. Tariifid ja hinnakujundamine

Tariifide hetkeseis

ÜFi taotluse FA järgi on 2005. aastal regiooni ühtseks kombineeritud tariifiks (majapidamised ja ettevõtted) märgitud 31,5 krooni ilma käibemaksuta. 2005-2006. aastal valdades kehtestatud kombineeritud tariif elanikele on 17,73 krooni ja ettevõtetele 22,35 krooni (ilma käibemaksuta), mis on oluliselt madalam kui FAs eeldatakse. Ülevaade Matsalu veevõrgi teeninduspiirkondade tariifidest on toodud lisa 9.

2006. aastal on valdades kehtestatud tariif oluliselt madalam kui FAs prognoositud tariif. Põhjuseks on see, et vallad opereerivad amortiseerunud varaga ja kvaliteetset joogivee ja reovee ärajuhtimise teenust pakuvad vähesed.

Tariifide prognoosid ja aktsionäride leping

FA kohaselt tõusevad tariifid 2007. aastal, 2011. aastal ja 2018. aastal. FA prognoosides on kasutatud ühtset tariifi ÜFi projektis osalevatele valdadele. Lisaks ühtlustatakse nii majapidamistarbijate kui ka ettevõtete tariifid ja võetakse vajaduse korral kasutusele abonementtasu, mis moodustaks 20–40% aastasest ettevõtte amortisatsioonist.

Intervjuust MVga selgus, et hetkel regionaalse hinna kujundamise kohta eesmärgi seatud pole. Kui opereerimise võtab üle Matsalu Veevõrk, siis peab toimuma mõningane tariifide ühtlustamine

aktsionäride lepingus ette nähtud 20% piires.⁴⁶ See tähendab ka MVile KOVide kaupa arvestuse pidamist ja erinevaid tariife, lähtudes tegelikest kuludest.

Aktsionäride lepingu kohaselt peavad tariifid sisaldama kõiki tegevuskulusid (kaubad, toore, materjal, teenused, muud tegevuskulud tööjõukulud, põhivara kulum ja väärtuse langus ja muud ärikulud). MV varad, mis lähevad ÜFi projekti raames rekonstrueerimisele, on vallad ja vee-ettevõtted üle andnud Matsalu Veevärgile tasuta ja 0-kroonise väärtusega. Uuemad varad anti üle reaalse väärtusega, kuid tasuta.

Aktsionäride lepingu valemide ei ole võimalik kontrollida sellespärast, et MV ei opereeri käesoleval hetkel üheski KOVis ja 2005. aasta majandusaasta aruanne ei sisalda opereerimis- ja hooldamiskulusid ega ka vee- ja kanalisatsiooniteenuse müügitulusid.

Riigi raamatupidamise üldeeskirja § 25 kohaselt tuleb sihtfinantseerimise kajastamisel lähtuda RTJ-s 12 toodud põhimõtetest, kasutades brutomeetodit.⁴⁷ MV välisabi kajastamisel tuleb seda tulevikus kindlasti arvestada. Kui ettevõtte kajastab tulevikus sihtfinantseerimise eest soetatud varasid brutomeetodil, siis sisaldub ka abirahadega soetatud vara amortisatsioon aktsionäride lepingus toodud valemite ning MV vähendab ettevõtte sõltuvust abirahadest ning toimib jätkusuutliku ettevõtte.

3.4.5. Teenuse kättesaadavuse hindamine

Teenuse kättesaadavuse hindamisel lähtutakse põhimõttest, et vee- ja kanalisatsiooniteenus ei ületaks keskmisest leibkonna sissetulekust 4%.

2005. aastal moodustasid MV projekti piirkonnas kulutused vee- ja kanalisatsiooniteenusele leibkonnaliikme sissetulekust ainult **1,70%**, mis on väga väike. Ekspert tegi lihtsustatud arvutuse, kus keskmiseks tarbimiseks võeti 76 liitrit inimese kohta päevas⁴⁸ ja keskmiseks leibkonnaliikme sissetulekuks piirkonnas 3038 krooni (Statistikaameti andmetel). Kuna enamik rajatisi on selles piirkonnas amortiseerunud ja nõuetele vastavat joogivett elanikele ei pakuta, siis selle tõttu on õnnestunud MV tulevases teeninduspiirkonnas hoida tariifid nii madalad. FAs on märgitud 2005. aasta vee- ja kanalisatsioonikulutuste osakaaluks sissetulekust *ca* 4%, mis on oluliselt kõrgem kui 2005. aasta tegelik näitaja.

ÜFi projekti elluviimine toob kaasa suure hinnatõusu investeeringute piirkondades. FA järgi tõuseb vee- ja kanalisatsioonikulutuste osakaal sissetulekust 2012. aastal isegi 6%-ni, mis ületab rahvusvaheliselt kehtestatud piirmäärasid. Tegelikult võib antud hinnang olla liialt konservatiivne, kuna konsultant ei osanud ilmselt ette näha Eesti kõrget reaalpalga kasvu lähiaastatel ning eksperdi arvates jääb teenuse kättesaadavus sissetulekust tulevikus rahvusvaheliste piirmäärade sisse (4%).

3.4.6. MV jätkusuutlikkuse hindamine

MV jätkusuutlikkuse analüüs näitab, kas ettevõtte on piisavalt raha, et katta kõik projektiga seotud kulud igal aasal 30 aasta jooksul, mis on Euroopa Komisjoni juhendmaterjalide kohaselt miinimumnõue jätkusuutlikkuse hindamiseks. Projekti 30 aasta kumulatiivsed rahavood peavad olema positiivsed.

Konsultandi koostatud ÜFi taotluse prognoosides toodud rahavood on kumulatiivselt positiivsed ja selle kohaselt on projekt jätkusuutlik.

⁴⁶ Riigikontroll 11.04.2006. a intervjuu Matsalu Veevärgis

⁴⁷ Riigi raamatupidamise üldeeskiri. Rahandusministri määrus nr 105 (RTL 2003,130,2103)

⁴⁸ Matsalu Veevärk, Ühtekuuluvusfondi taotluse FA, lk 19

4. Aktsionäride lepingu (AL) analüüs

Aktsionäride lepingu ja selle lisade analüüsis käsitletakse järgmisi aktsionäride lepinguga reguleeritud teemasid:

- aktsiaemissioonid,
- kohalike omavalitsuste kaasrahastamine,
- aktsiaselts infrastruktuuri omanikuna,
- teenuse osutamine,
- investeeringud.

Aktsiaemissioonid

Kuressaare Vesi

KV emiteeris projekti elluviimiseks lihtaktsiaid nimiväärtusega 1000 Eesti krooni ja ülekursiga 500 Eesti krooni, mis tegi ühe aktsia väljalaskehinnaks 1500 Eesti krooni.

Võõrandamiste ja emissioonide toimumise ajakava oli järgmine:

I võõrandamine – aktsionäride lepingu allkirjastamisest alates 5 tööpäeva jooksul – edukalt toimunud;

II emissioon – ühe kuu jooksul pärast ÜFi rahastamisotsust – edukalt toimunud;

III emissioon – ehitusprojekti valmimisele järgnev kuu – toimumata.

KV-ga intervjuu kohaselt ületatakse ilmselt planeeritud ehitushanke hind ja KV peab korraldama ka IV emissiooni (esimene tööde leping ületas planeeritud eelarvet 1,5 korda).⁴⁹ Eelarve ületamist reguleerib ALi p 4.6.

Põlva Vesi

PV emiteeris projekti elluviimiseks lihtaktsiaid nimiväärtusega 1000 Eesti krooni ja ülekursiga 42 000 Eesti krooni, mis tegi ühe aktsia väljalaskehinnaks 43 000 Eesti krooni.

Võõrandamiste ja emissioonide toimumise ajakava oli järgmine:

I võõrandamine – aktsionäride lepingu allkirjastamisest alates 5 tööpäeva jooksul – edukalt toimunud;

II emissioon – ühe kuu jooksul pärast ÜFi rahastamisotsust, orienteerivalt 2005. a I kvartal – toimumas aprilli alguses;

III emissioon – ehitusprojekti valmimisele järgnev kuu – toimumata.

PV-ga intervjuu kohaselt ületatakse tõenäoliselt planeeritud ehitushanke hind ja PV peab korraldama ka IV emissiooni.⁵⁰

⁴⁹ Riigikontrolli 16.03.2006. a intervjuu ASis Kuressaare Veevärk

⁵⁰ Riigikontrolli 23.03.2006. a intervjuu ASis Põlva Vesi

Emajõe Veevärk

EV emiteeris projekti elluviimiseks lihtaktsiaid nimiväärtusega 1000 Eesti krooni ja ülekursiga 500 Eesti krooni, mis tegi ühe aktsia väljalaskehinnaks 1500 Eesti krooni.

Võõrandamiste ja emissioonide toimumise ajakava oli järgmine:

I võõrandamine – juuni 2004 – edukalt toimunud;

II emissioon – ühe kuu jooksul pärast ÜFi rahastamisotsust või hiljemalt 01.02.2005 – 10.02.2005 (sõltub sellest, kumb tähtaeg saabub varem) – toimunud;

III emissioon – I kvartal 2006 või ehitushanke väljakuulutamisele järgnev kuupäev (sõltub sellest, kumb tähtaeg saabub varem) – toimumas.

Intervjuu kohaselt võivad III emissioonil osalemisega probleemid tekkida Kallaste linnal.⁵¹

Lisaks peab EV korraldama tõenäoliselt ka IV emissiooni, mis on tingitud sellest, et ehitushange läheb eeldatavasti kallimaks.

Matsalu Veevärk

MV emiteerib lihtaktsiaid nimiväärtusega 1000 Eesti krooni, ülekursiga 500 Eesti krooni. Ühe aktsia väljalaskehind on 1500 Eesti krooni.

Emissioonide toimumise ajakava oli järgmine:

I emissioon – 2004. a juuni;

II emissioon – 2005. a I kvartal või ÜFi Rahastamisotsusele järgnev kuu (sõltub sellest, kumb neist saabub enne);

III emissioon – 2006. a I kvartal või projekteerimis-ehitushanke väljakuulutamisele järgnev kuu (sõltub sellest, kumb neist saabub enne). Aktsionärid otsustasid viimase variandi kasuks.⁵²

Vee-ettevõtte kui infrastruktuuri omanik

Vee-ettevõtte on infrastruktuuri omanik kuni ÜFi projekti ehitustööde tegemise lõpuni. Pärast projekti elluviimist vastutab ettevõtte infrastruktuuri toimimise ja säilimise eest, sõltumata sellest, kes infrastruktuuri kasutab. Vee-ettevõtte võib korraldada konkursi varade opereerimiseks ja anda need rendile. Kui ühisveevärk ja -kanalisatsioon on eraõigusliku juriidilise isiku omandis, esitab ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse kohaselt ettepaneku vee-ettevõtja määramiseks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omanik, mille kinnitab kohaliku omavalitsuse volikogu.⁵³

Teenuse osutamine

Vee-ettevõtte alustab aktsionäride lepingu kohaselt teenuse osutamist pärast tööde lepingu lõppu ja kehtestab uued teenuse hinnad. Teenuse hinnad peavad olema kooskõlas aktsionäride lepingu lisas D toodud valemitega.

⁵¹ Riigikontrolli 23.03.2006. a intervjuu ASis Emajõe Veevärk

⁵² Riigikontrolli 11.04.2006. a intervjuu ASis Matsalu Veevärk

⁵³ Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadus, § 7 lg 2

Vee-ettevõtted ei saa teenuse hinna valemist muuta enne, kui projekti lõpparuande kinnitamisest on möödas 5 aastat (üldkoosoleku otsusega 2/3 aktsiatega esindatud hääletest). Valemite sätestatud tulukuse määra on õigus muuta üks aasta pärast ÜFi projekti lõpparuande kinnitamist ainult KV-l (PV, MV ja EV võivad valemis tulukuse määra muuta alles pärast 5 aastat). Intervjuust Marko Erriga selgus, et KV soovis tulukuse määra muuta.⁵⁴

Valdades kehtestatud tariif ei tohi erineda rohkem kui +/-20% valemiga saadud vee- ja kanalisatsioonihinnast.

ALi kohaselt arvutab juhatus valemist lähtudes teenuse hinna ning koostab selle alusel hinnaettepaneku, mille esitab nõukogule kinnitamiseks iga kalendriaasta I kvartali lõpuks. Hinnaettepanek tehakse iga KOV-i haldusterritooriumi, kliendirühma ja vee-ettevõtja tegevuspiirkonna kohta eraldi. Nõukogu arutab hinnaettepanekut ning otsustab selle kinnitamise ühe kuu jooksul, alates hinnaettepaneku saamisest. Juhul kui nõukogu kinnitab hinnaettepaneku, saadab juhatus selle kirjalikult igale KOV-ile.

Selline vee- ja kanalisatsioonihinna arvutamise metoodika nõuab kindlasti eraldi kuluarvestuse pidamist valdade kaupa. Intervjuudest selgus:

- Kuresaare Veevargil on selleks olemas kõik võimalused ja ressursid;
- ASil Põlva Vesi ei ole plaanis eraldi kuluarvestust valdade kaupa pidada, kuna selle jaoks oleks vaja oluliselt rohkem tööjõudu ja raha ning osaliselt ei ole see ka mõttekas (Põlva valla territooriumil paiknevad rajatised moodustavad Põlva linna rajatistega ühtse terviku).⁵⁵ Räpina vallas jääb opereerima ilmselt AS Revekor, kes peab niikuinii eraldi arvestust;
- Emajõe Veevargil ei ole esialgu plaanis eraldi kuluarvestust valdade kaupa ja plaanis on rakendada ühtset tariifi kõikidele KOVidele, kes osalevad ettevõttes.
- Matsalu Veevargil regionaalse hinna kujundamise kohta eesmärgi seatud pole. Kui opereerimise võtab üle Matsalu Veevarg, siis toimuks tariifide ühtlustamine aktsionäride lepingus ette nähtud 20% piires.

Intervjuust konsultandiga selgus, et ettevõtetel on lubatud rakendada nii regionaalset tariifi kui ka valdade kaupa erinevaid tariife.⁵⁶

Esimese hinnaettepaneku peab vee-ettevõtte tegema igale KOV-ile hiljemalt kaks kuud enne ehituse tööde alustamist vastava KOV-i haldusterritooriumil. Esimene hinnaettepanek tugineb hinnaettepaneku tegemise ajal teadaolevale informatsioonile ja eeldustele, mida rakendatakse valemis. Esimeses hinnaettepanekus toodud teenuse hinna kehtestab KOV oma haldusterritooriumil pärast tööde lõpetamist.

- Kuressaare linna territooriumil sõlmiti tööde leping 04.11.2005. aasta lõpus, kuid KV ei ole vee- ja kanalisatsioonitariifi kujundamisel aktsionäride lepingu metoodikat aluseks võtnud. 2006. aasta 1. aprillist kehtima hakanud kaalutud keskmine tariif erineb aktsionäride lepingu valemiga saadud tariifist oluliselt ja on madalam. Intervjuust KV-ga selgus, et aktsionäride lepingus sisalduvat valemit ei ole rakendatud.⁵⁷

⁵⁴ Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

⁵⁵ Riigikontrolli 23.03.2006. a intervjuu ASis Põlva Vesi

⁵⁶ Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

⁵⁷ Riigikontrolli 16.03.2006. a intervjuu ASis Kuressaare Veevarg

- Intervjuust PVga selgus, et tööde hange on planeeritud välja kuulutada 2006. aasta esimesel poolaastal. Hetkel ei ole PV teinud ettevalmistusi oma hinnaettepanekuteks KOVidele, vaid on andnud soovitusel tösta hindu järk-järgult taotluses toodud määran. ⁵⁸
- Intervjuust EVga selgus, et tööde hange on plaanis välja kuulutada 2006. a oktoobris-novembris. Lepinguni jõutakse ilmselt 2007. aasta alguses. EV plaanib pärast tehnilise eelprojekti ja PKD-de valmimist tellida finantsprognosis ettevõttele ja nende tulemusena arvutada välja ka ettevõtte jaoks sihttariifid. EV on andnud juba hetkel KOVidele soovitusel tösta järk-järgult hindu, et pärast ehitustööde lõppu rakendatav tariifitõus ei oleks liiga järsk ja valdades poliitiliselt vastuvõetamatu.
- Intervjuust MVga selgus, et tööde leping on planeeritud sõlmida septembris 2006. Hetkel ei ole MV teinud ettevalmistusi oma hinnaettepanekute tegemiseks KOVidele.

Investeeringud

ALi kohaselt lasub vee-ettevõtetel üldine investeerimiskohustus, mille järgi infrastruktuuri arendamise mahu ning muud tingimused otsustavad vee-ettevõtted kooskõlas ALiga, lähtudes olemasolevast rahast ning vajaduse korral võetavatest laenudest.

ALi kohaselt koostatakse investeerimiskava põhimõtetel, et planeeritavate investeeringute maksumus investeerimiskavaga hõlmatud ajavahemikul on iga KOV-i haldusterritooriumil võimalikult proportsionaalne selle KOV-i aktsiaosalusega vee-ettevõttes. Lisaks tuleb investeerimiskava koostamisel lähtuda järgmistest põhimõtetest:

- Esmajoones tehakse investeeringuid traditsioonilise asustusega piirkondades, kus olemasolev infrastruktuur ei vasta kehtivatele keskkonnanõuetele.
- Eeldatavalt võrdse maksumusega tööde korral eelistatakse investeeringut, mis toob kaasa rohkem kliente.

Vee-ettevõtte teeb investeeringuid, lähtudes investeeringute otstarbekuse arvestusest. Kui investeeringu tegemine ei ole majanduslikult otstarbekas, teatab ettevõtte investeeringu tegemise eeltingimusena summa, mille KOV peab tagastamatult finantseerima ⁵⁹, mille kohaselt aktsionär tasub ettevõtte 25 aasta investeeringukulude kompenseeritava summa, millest on maha arvatud projekti teoks tegemisel kogutavate liitumistasude summa. ALi valem kajastab aga abonementtasusid (kuine püsitasu tarbijatele).

Ekspertidele jäi ebaselgeks, kas tegemist on ainult liitumistasudega, mis on maha arvatud KOVide poolt kompenseeritavast summast, või valemil järgi arvestatakse abonementtasu (ehk kuine püsitasu) mahaarvestust. Liitumistasu on ühekordne summa ja seda võetakse ühekordse liitumise eest. Valem peaks arvestama nii liitumistasu kui ka abonementtasu.

AL sätestab ka kokkuleppe kasumit mitte jaotada. KOV-id ei jaota omavahel kasumit (ei maksta dividende) 25 aasta jooksul pärast ÜFi projekti lõpparuande kinnitamist. Sel ajavahemikul tekkiv kasum suunatakse igal aastal reservkapitali, mille arvel suurendatakse aktsiakapitali või investeeritakse investeerimiskavast lähtudes.

See on väga oluline punkt, millega tagatakse investeeringute rahastamine ja reinvesteeringuline tulevik.

⁵⁸ Riigikontrolli 23.03.2006. a intervjuu ASis Põlva Vesi

⁵⁹ Aktsionäride leping ja selle lisad

Aktsionäride lepingu puudused

Kuressaare Vesi

Aktsionäride lepinguga ei ole reguleeritud ÜFi projekti elluviimisega seotud juhtimiskulude finantseerimist, v.a II emissiooni käigus valdade investeeringute proportsioonile lisatud aktsiate ülekurs 450 000 krooni.

2005. aastal olid KV projektijuhtimiskulud 431 000 krooni. 2006. aastaks on eelarvestatud projektijuhtimiskuludeks 471 000 krooni, mille tasumise viis on hetkel lahtine.⁶⁰

Aktsionäride lepinguga ei ole reguleeritud, kes tasub valdade poolt vee-ettevõtetele üle antud varade amortisatsioonikulud. 2005. aastal moodustasid valdade poolt antud varade amortisatsioonikulud 863 000 krooni. Lisandunud amortisatsioonikulude tõttu oli KV kahjum 1,409 miljonit krooni. Kahjumit teenis ka KV senise äritegevuse tulemusena. Amortisatsioonikulude katmine on reguleerimata kuni aastani 2008, millest alates peaks KV hakkama varasid ise opereerima.

Põlva Vesi

2005. aastal olid PV projektijuhtimise kulud 268 595 krooni. 2006. aastaks on eelarvestatud projektijuhtimise kuludeks 283 597 krooni, mida omavalitsused tasuvad PV esitatud arvete alusel.

Aktsionäride lepinguga ei ole reguleeritud, kes tasub valdade poolt vee-ettevõtetele üle antud varade amortisatsioonikulud, kuid PV on lahendanud amortisatsioonikulud varade eest opereerimistasu võtmisega ning selle tõttu ei ole lisandunud amortisatsioonikulud avaldanud mõju ettevõtte tulemustele.

Emajõe Veevärk

2005. aastal olid EV projektijuhtimise kulud 1,7 miljonit krooni ja selle maksid kinni KOVid arvete alusel. 2006. aastaks on eelarvestatud projektijuhtimise kuludeks 1,9 miljonit krooni, mille finantseerimise kohta on sõlmitud sihtfinantseerimise lepingud. Sihtfinantseerimise korral ei pea KOVid tasuma arvetele lisanduvat käibemaksu ja kuna enamik KOVidest ei ole käibemaksukohuslased, siis sellega seoses hoitakse käibemaksu osa arvest kokku.

Matsalu Veevärk

2005. aastal olid MV projektijuhtimise kulud 1,1 miljonit krooni ja 2006. aastaks on eelarvestatud projektijuhtimise kuludeks 1,1 miljonit krooni, mille finantseerimise kohta on sõlmitud sihtfinantseerimise lepingud. Sihtfinantseerimise korral ei pea KOVid tasuma arvetele lisanduvat käibemaksu ja kuna enamik KOVidest ei ole käibemaksukohuslased, siis hoitakse käibemaksu osa arvest kokku.

Sihttariifi arvestuse alused

Aktsionäride leping sätestab, et põhivara soetusmaksumusena käsitletakse aktsiaseltsi aastaaruandes esitatud põhivara soetusmaksumust. Metoodika aluseks on sihtfinantseerimist käsitlev põhivara soetusmaksumuse raamatupidamisetoi mkonna juhend (RTL 2003, 10,117) 12 § 17 b netomeetodit.

Brutomeetodi puhul sisaldub ka abirahadega saadud varade amortisatsioonikulu ettevõtte tegevuskuludes ja valemiga tagatakse täielik kulude katmine (st ka abirahade eest soetatud varade amortisatsioonikulu).

⁶⁰ Riigikontrolli 16.03.2006. a intervjuu ASiga Kuressaare Veevärk

PV, KV kasutavad sihtfinantseerimise arvestusel brutomeetodit, ja kui rakendatakse ALivalemeid hinnakujundamisel, siis see tagaks kulude täieliku katmise.

EV ja MV kasutavad aktsionäride lepingu kohaselt sihtfinantseerimise arvestusel hetkel netomeetodit, mille järgi ei võeta sihttariifi arvutamisel arvesse abirahadest soetatud vara amortisatsiooni.

Riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt peavad vee-ettevõtted kajastama toetusi ainult brutomeetodil.⁶¹ See tagaks jätkusuutliku hinnaarvutuse ka Matsalu Veevärgile ja Emajõe Veevärgile. Samas on AL praegu üles ehitatud sihtfinantseerimise netomeetodile. See tähendab, et ettevõtted peaksid sihttariifi arvutamise selguse huvides muutma aktsionäride lepingut või tegema vastavasisulise lepingu lisa.

Lisaks aktsionäride lepingule peaks ettevõtte tegema ka lühiajalise finantsprognoosi, et võtta arvesse ka tulevikus tehtavaid investeeringud, käibekapitali vajadust, laenusid jne. Seda põhjendab ASi Põlva Vesi praegune sihttariif, mis on madalam ÜFi projektis prognoositust ja ettevõtte praegu kehtivast tegelikust tariifist.

Samuti on lepingu puuduseks see, et veehinnakujundus on liialt jäik ja peaks arvesse võtma ka kohalikku olukorda. Aktsionäride lepingu hinnakujundamise valemid võiksid arvestada ka leibkonna sissetulekuga piirkonnas ning fikseerida sellest vee- ja kanalisatsiooniteenuse maksimummäära.

ALi üheks puuduseks võib lugeda, et valemide saab muuta alles siis, kui ÜFi projekti lõpparuande koostamisest on möödunud 5 aastat. ALi p-s 9.9 peaks KOV kehtestama oma haldusterritooriumil vee- ja kanalisatsiooniteenuse hinna, mis on kooskõlas ALi lisas D toodud valemitega ning mille suurus vastab põhjendatud hinnaettepanekule. Intervjuust Marko Erriga selgus, et veehinna kujundamise valemid on koostatud aktsiaseltsi tegevjuhtkonnale, et tagada ettevõtete jätkusuutlik toimimine, ning nende kohustuslikkus juhtkonna ja nõukogu jaoks peaks jääma juristi hinnata.⁶²

⁶¹ Riigi raamatupidamise üldeeskiri RM määrus nr 105 (RTL 2003, 130, 2103), § 25

⁶² Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

5. Sotsiaal-majanduslik analüüs

ÜFi taotluses kasutatud sotsiaal-majandusliku analüüsi metoodika on kõigis eksperdi vaadeldavates analüüsides ühesugune ning selles on välja toodud järgmised turuvälised mõjud, mis kaasnevad ÜFi projekti elluviimisega:

- 1) tööhõive kasv – ÜFi taotluse järgi 1% piirkonnas;
- 2) keskmise sissetuleku kasv piirkonnas (tuleneb tööhõive kasvust);
- 3) tulumaksu ja sotsiaalmaksu laekumise kasv, mille tulemusena suurenevad kohaliku valla eelarve tulud;
- 4) SKP kasv inimese kohta (tuleneb tööhõive ja sissetulekute kasvust);
- 5) infiltratsiooni vähenemise tõttu väiksemad vooluhulgad;
- 6) infiltratsiooni vähenemisest tulenev rahaline kokkuhoid ettevõtte jaoks (väiksemad elektrikulud, kemikaalikulud jne);
- 7) ettevõtte konsolideerimisest tulenev sünergia;
- 8) majandusliku aktiivsuse kasv piirkonnas (otseselt projekti elluviimise käigus loodud töökohad ja sellega kaasnevad töökohad);
- 9) ühisettevõtte loomisest tulenev parema teenuse pakkumine tarbijale.

Eelneva üheksa eelduse tulemusena on konsultant arvutanud:

- Läänesaarte projekti (Kuressaare Veevärk ja Kärkla Veevärk) majanduslikuks nüüdispuhasväärtuseks (ENPV) 17,242 miljonit eurot ja majanduslik tasuvuslävi 10,24%. ENPV on positiivne ja näitab, et investeeringu tulemusena saab regioon lisatulu (loodud töökohad, maa turuväärtuse tõus jne) vähemalt 17,242 miljonit eurot.
- Emajõe-Võhandu (Põlva Vesi, Emajõe Veevärk ja Võru Vesi) projekti majanduslik nüüdispuhasväärtus (ENPV) 82 000 eurot ja majanduslik tasuvuslävi 5%. Exceli prognoosides on välja toodud 7,14%. Taotlus on selles osas sisemiselt vastuoluline. ENPV on positiivne ja näitab, et investeeringu tulemusena saab regioon lisatulu (loodud töökohad, maa turuväärtuse tõus jne) vähemalt 82 000 eurot, mis on väga väike nii suuremahulise projekti korral.
- Matsalu vesikonna (Matsalu veevärk ja Haapsalu Veevärk) projekti majanduslik nüüdispuhasväärtus (ENPV) 8,040 miljonit eurot ja majanduslik tasuvuslävi 7,2%. ENPV on positiivne ja näitab, et investeeringu tulemusena saab regioon lisatulu (loodud töökohad, maa turuväärtuse tõus, jne) vähemalt 8,040 miljonit eurot.

Konsultandi pakutud sotsiaal-majanduslikud mõjud 2, 3, 4 on sellised, mida sotsiaal-majanduslikus analüüsis Euroopa Komisjoni juhendite järgi ei kasutata. Intervjuust konsultandiga selgus, et Euroopa Komisjonil sotsiaal-majandusliku analüüsi kohta täiendavaid küsimusi ei olnud ning tulemused kiideti heaks.⁶³

Lisaks konsultandi välja toodud sotsiaal-majanduslikule mõjule oleks pidanud arvesse võtma järgmisi ÜFi projekti elluviimisega kaasnevaid mõjusid piirkonnas:

⁶³ Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

- 1) kasu veekvaliteedi paranemisest tarbijale;
- 2) kasu ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga ühinemisest;
- 3) kasu siseveekogude kvaliteedi paranemisest;
- 4) kasu rannikuvee kvaliteedi paranemisest;
- 5) kasu ÜFi projekti piirkonnas paikneva maa turuväärtuse tõusust;
- 6) kasu loodusliku koosluse säilitamisest ja selle parandamisest;
- 7) haigestumised veekvaliteedi halva seiskorra tõttu;
- 8) mõju turismile.

Konsultandi koostatud sotsiaal-majanduslikus analüüsis ei peaks kajastama keskmise sissetuleku kasvu piirkonnas, kuna keskmine sissetuleku kasv sisaldub juba otseselt loodavate töökohtade kasvus (tööhõive kasv), tulumaksu ja sotsiaalmaksu kasvus ja sellega seoses valla eelarve kasvus, kuna on seotud otseselt töökohtade kasvuga ja SKP kasvuga inimese kohta, mis samuti põhineb töökohtade loomisel. Eelpool toodud põhjuste tõttu oleks tulnud arvestada ainult töökohtade kasvuga seotud sotsiaal-majanduslikku mõju. Konsultandi hinnangul on elimineeritud majanduslikust aktiivsusest tulenevad tööhõive kasvu ja sissetulekute kasvu ning SKP kasvu omavahelised mõjud.⁶⁴

Samas oleks tulnud arvestada ka nende kasudega, mida saadakse veekvaliteedi paranemisest; ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga ühinemisest; siseveekogude kvaliteedi paranemisest; rannikuvee kvaliteedi paranemisest; ÜFi projekti piirkonnas paikneva maa turuväärtuse tõusust; loodusliku koosluse säilitamisest ja selle parandamisest, mis suurendaks sotsiaal-majanduslikke tulusid.

Kasutades Keskkonnaministeeriumi tellitud mudelit veekulude katte hindamiseks, saab ekspert järgnevad tulemused sotsiaalamajandusliku mõju hindamisel piirkonnas. Mudel võtab arvesse kasu ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga ühinemisest; kasu ÜFi projekti piirkonnas paikneva maa turuväärtuse tõusust, kasu veekvaliteedi paranemisest tarbijale:

- Kuressaare Veevärk – sotsiaal-majanduslik tulu ÜFi projekti rakendamisest 30,180 miljonit krooni;
- Põlva Vesi – sotsiaal-majanduslik tulu (PV 2006. aasta andmed liitunute kohta vt lk 19–20) ÜFi projekti rakendamisest 19 727 miljonit krooni
- Emajõe Veevärk – ASi Keskkonnaprojekt prognoositud liitujate järgi (liitunute arv tõuseb 18 352 inimeselt 24 692 inimeseni) tulu ÜFi projekti rakendamisest 45,298 miljonit krooni.
- Matsalu Veevärk – sotsiaal-majanduslik tulu ÜFi projekti rakendamisest 10,212 miljonit krooni.

Sotsiaalamajandusliku analüüsi on Eestis väga raske teha, kuna puuduvad vajalikud uuringud ja statistika. Üheks lahenduseks on kasutada mujal maailmas kasutatud metoodikaid sotsiaal-majanduslike tulude kulude defineerimisel ja nendele rahalise väärtuse andmisel.

⁶⁴ Riigikontrolli 16.05.2006. a intervjuu Marko Erriga

6. Projekti analüüside seosed piirkonna veemajanduskavade majandusanalüüsiga

PV ja EV asuvad Viru-Peipsi vesikonna kohta koostatud majandusanalüüsis, mis sisaldab järgmisi osi:

- veekasutuse majandusanalüüs,
- kulude katmise hindamine,
- veekasutuse baasstsenaarium.

Veeteenuse kulude katmise mudeliga hinnati veeteenusega seotud kulude katmise (tulude ja siirete) summat. Veemajanduslikud kogukulud hõlmavad opereerimis- ja tegevuskulude summat, administreerimiskulu, maksukulu (veekasutusmaks jms) ja kapitalikulu. Veeteenuse kulude katmise analüüs hõlmab majapidamistarbijaid, põllumajandussektorit ja tööstussektorit.⁶⁵ Veemajanduse kulude kate on piirkonnas keskmiselt 70%, millest 65% kuludest moodustavad majapidamistarbijad, 27% tööstus- ja 8% põllumajandussektor. Kulude kaetuse tase kasvab aasta-aastalt 73%-ni. Seega on antud alamvesikonnas 30% ulatuses kulud alafinantseeritud ning vee-ettevõtete jätkusuutlikkus ei ole tagatud. Prognooside eeldused on konservatiivsed, nt rahvaarv hajaasutusega piirkonnas väheneb 0,5% aastas kuni aastani 2015. Elanike tarbimine kasvab kuni 110 liitrini inimese kohta päevas.

Viru-Peipsi vesikonna veekasutuse majandusanalüüs on tehtud konservatiivselt ja tulemused näitavad, et veesektor ei ole jätkusuutlik, kuna vee-ettevõtete kulud on 30% ulatuses alafinantseeritud.

Alamvesikonna majandusanalüüsi tegemisel kasutatud metoodika on sarnane ÜFi taotluses kasutatud metoodikaga ettevõtte kulude hindamisel, mis tagab ettevõtte jätkusuutlikkuse.

Saare maakonna ja Matsalu alamvesikonna kohta puudub majandusanalüüs.

⁶⁵ Viru-Peipsi alamvesikonna majandusanalüüs <http://www.envir.ee/viru.peipsi/file/Majandusanalyys.pdf>

7. Kokkuvõte

Ekspert hindas Ühtekuuluvusfondi kolme projekti ettevalmistamise käigus tehtud finantsanalüüsi ja veeteenuse hinnapoliitika kujundamist, arvestades sealjuures keskkonnakaitse nõuete tagamise vajadusi, kohaliku elaniku maksevõimet ning ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamist.

Projektide analüüsi tulemus on esitatud tabelis 25.

Kokkuvõtvalt oli kõikides hinnatavates projektides järgmised puudused:

- Prognoosid ja nende eeldused on ebatäpsed.
- Arvestamata on jäetud rahvastikuarengu negatiivsed trendid, mille tulemusena on vee-ettevõtte tulud tegelikkusega võrreldes suuremad.
- Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga liitnute arv on liiga optimistlik, mille tulemuseks on vee-ettevõtte tulude suurendamine. Lisaks on EV, PV ja MV puhul erinevused väga suured, mis võib tähendada vajadust muuta ÜFi taotluse indikaatoreid.
- Teenuse kättesaadavus leibkonna sissetulekust on hinnatud tegelikust suuremaks. 2005. a andmete analüüsimisel saadud näitajad on prognoositud määradest tunduvalt väiksemad. Selle tulemusena on ettevõtetel võimalik tariife tõsta järk-järgult kuni rahvusvaheliselt tunnustatud piirmäärani (4% sissetulekust), et tagada ettevõtete pikaajaline toimimine ja jätkusuutlikkus ning vähendada riigiabist sõltuvust.
- Finantsanalüüsi ja tasuvusuuringute andmed ei kattu, st projekt on sisemiselt vastuoluline. Selle tulemusena on taotluste andmed ebaselged ning taotlusele on keeruline hinnangut anda.
- Aktsionäride lepingu valemid ei ole kasutatud. 2005. aasta majandusaasta andmete põhjal tehtud analüüside järgi ületab KV vee ja kanalisatsiooni sihttariif mitmekordselt praeguseid hindu. PV sihttariif on aktsionäride lepingu järgi madalam 2006. aastal kehtivast tariifist suurte reoveekoguste tõttu ASilt Põlva Piim. Aktsionäride lepingu hinnakujundamise valemid põhinevad ettevõtte eelmise aasta andmetel ja ei võta arvesse ettevõtte lühi- ja pikaajalisi investeerimisplaanide, käibekapitali vajadust, laenusid ega arvesta teenuse kättesaadavusega regiooni leibkonnaliikme sissetulekust. Tariifide kehtestamisel peaks arvestama ka ettevõtte käibekapitali vajaduse ja ettevõtte finantsprognoosiga, et tagada ettevõtte jätkusuutlikkus pikaajalises perspektiivis. Seetõttu üheselt välistegureid arvestamata ei saa neid valemid hinna arvutamisel aluseks võtta.
- Aktsionäride lepingu hinnakujundamise valemid on üles ehitatud sihtfinantseerimise teel soetatud varade netomeetodil kajastamisele, mis tagab ettevõtte jätkusuutlikkuse osaliselt (MV ja EV kasutavad sihtfinantseerimise arvestusel hetkel netomeetodit). KV ja PV kasutavad sihtfinantseerimisega soetatud varade puhul brutomeetodit, mis on vastuolus aktsionäride lepingus toodud valemite põhimõtetega. Seetõttu peaks muutma aktsionäride lepingu hinnakujundamise valemid sihtfinantseerimisel brutomeetodit arvestavaks, lähtudes kehtivatest arvestusprintsipidest. Lisaks peaksid ka MV ja EV viima kooskõlla ettevõtte raamatupidamise printsüübid riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuetega, st võtma kasutusele brutomeetodi.
- Sotsiaalmajanduslik analüüs on puudulik. Peamiselt on jäetud arvestamata kasu, mis tekib veekvaliteedi paranemisest, ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga ühinemisest, siseveekogude ja rannikuvee kvaliteedi paranemisest, ÜFi projekti piirkonnas paikneva maa turuväärtuse tõusust, loodusliku koosluse säilitamisest ja parandamisest.

- Projekti piirkonnas tehtud Viru-Peipsi vesikonna (Emajõe Veevärk ja Põlva Vesi) majandusanalüüsist selgus, et veesektor ei ole jätkusuutlik, kuna vee-ettevõtete kulud on 30% ulatuses alafinantseeritud.

Tabel 25. Kokkuvõte projektide analüüsi tulemustest

	Erinevused rahvastiku prognoosides	Erinevus ÜFi projekti liitujate osas	Erinevus leib- konna sisse- tulekus 2005. a	Erinevus vee- teenuse kätte- saadavuses sissetulekust	Erinevus tuludes	Erinevus kuludes	ALi valemite kasutamine ettevõtetes	Ettevõtte raamatu- pidamise printsiipide vastavus ALiga	Puudused sotsiaal- majandusliku analüüsi tegemisel
AS Kuressaare Veevärk	+	*	+	+	+	–	–	+	+
AS Põlva Vesi	–	+	+	+	+	+	–	+	+
AS Emajõe Veevärk	+	+	+	+	**	**	–	–	+
AS Matsalu Veevärk	–	+	+	+	**	**	–	–	+

*andmed selgitatakse välja eelprojekti käigus

**andmed puuduvad

8. Lisad

Lisa 1. Vee- ja kanalisatsiooniteenuse kättesaadavus leibkonna sissetulekust 2003. aastal (% leibkonna sissetulekust)

	Elekter	Küte	Vesi
Tšehhi	4,2	3,4	1,2
Eesti	3,2	5,4	1,0
Ungari	5,3	1,9	4,1
Läti	2,2	3,2	0,8
Leedu	2,8	3,7	1,1
Poola	4,5	2,7	2,0
Slovakkia	3,5	7,9	1,3
Sloveenia	4,5	1,2	1,3
Keskmine teenuse kättesaadavus sissetulekust	3,8	3,7	1,6

Allikas: EBRD

Lisa 2. Vee- ja kanalisatsiooniteenuse kättesaadavus vaesema elanikkonna leibkonna sissetulekust 2003. aastal (% leibkonna sissetulekust)

	Elekter	Küte	Vesi
Tšehhi	5,5	3,3	1,5
Eesti	8,2	15,4	2,4
Ungari	6,3	1,3	4,0
Läti	2,2	2,8	0,9
Leedu	3,1	0,7	0,7
Poola	5,7	1,2	1,8
Slovakkia	11,4	18,6	4,3
Sloveenia	9,4	1,9	2,6
Keskmine teenuse kättesaadavus leibkonna sissetulekust	6,5	5,7	2,3

Allikas: EBRD

Lisa 3. Rahvastiku prognooside erinevused Saare Maavalitsuse ja konsultandi vahel ÜFi projektis osalevates valdades (alates 2006. prognoos) [nende tabelite laiusega on midagi lahti]

Aasta	Kuressaare Linn		Kaarma vald		Kihelkonna vald		Kärla vald		Leisi vald
	Saare MV	Konsultant	Saare MV	Konsultant	Saare MV	Konsultant	Saare MV	Konsultant	Saare MV
2002	15709	14951	4273	4250	1030	1054	1918	1759	2379
2003	15501	15000	4242	4208	1001	1033	1886	1742	2367
2004	15343	15000	4239	4166	968	1013	1863	1724	2291
2005	15329	15000	4296	4125	943	993	1841	1707	2266
2006*	15173	15000	4247	4084	925	974	1812	1690	2230
2007	15016	15000	4197	4044	907	955	1783	1674	2195
2008	14857	15000	4146	4004	890	936	1753	1657	2162
2009	14699	15000	4095	3890	873	918	1723	1641	2130
2010	14541	15000	4043	3890	855	910	1692	1600	2099
2011	14382	15000	3990	3890	838	910	1662	1600	2069
2012	14223	15000	3937	3890	822	910	1631	1600	2040
2013	14063	15000	3884	3890	805	910	1601	1600	2012
2014	13903	15000	3830	3890	789	910	1571	1600	1984
2015	13741	15000	3776	3890	773	910	1540	1600	1957
2016	13579	15000	3722	3890	758	910	1510	1600	1930
2017	13415	15000	3667	3890	742	910	1480	1600	1903
2018	13250	15000	3612	3890	727	910	1450	1600	1877
2019	13084	15000	3557	3890	712	910	1421	1600	1851
2020	12917	15000	3502	3890	697	910	1391	1600	1825
2021	12748	15000	3446	3890	683	910	1362	1600	1799
2022	12579	15000	3390	3890	669	910	1333	1600	1773
2023	12408	15000	3334	3890	655	910	1304	1600	1748
2024	12236	15000	3278	3890	641	910	1275	1600	1723
2025	12064	15000	3221	3890	627	910	1247	1600	1697

Aasta	Mustjala vald		Orissaare vald		Pihlta vald		Põide vald		Ruhnu vald
	Saare MV	Konsultant	Saare MV	Konsultant	Saare MV	Konsultant	Saare MV	Konsultant	Saare MV
2002	877	774	2233	2078	1547	1441	1088	99	86
2003	846	773	2194	2 068	1518	1434	1066	98	98
2004	822	769	2151	2 057	1488	1427	1043	97	101
2005	791	766	2156	2 047	1486	1420	1017	97	103
2006*	776	762	2120	2 037	1460	1413	999	96	104
2007	761	758	2085	2 027	1436	1406	980	96	104
2008	746	754	2051	2 017	1412	1399	961	95	104
2009	731	750	2017	2 007	1389	1392	942	95	105
2010	717	760	1983	2000	1367	1380	924	94	105
2011	703	760	1951	2000	1344	1380	906	94	105
2012	689	760	1919	2000	1322	1380	888	94	105
2013	676	760	1887	2000	1300	1380	871	94	104
2014	662	760	1856	2000	1278	1380	854	94	104
2015	650	760	1826	2000	1257	1380	837	94	104
2016	637	760	1796	2000	1235	1380	821	94	103
2017	625	760	1766	2000	1214	1380	805	94	103
2018	613	760	1737	2000	1193	1380	789	94	102
2019	601	760	1707	2000	1172	1380	773	94	102
2020	589	760	1679	2000	1151	1380	758	94	101
2021	577	760	1650	2000	1131	1380	743	94	100
2022	566	760	1621	2000	1110	1380	728	94	100
2023	554	760	1593	2000	1090	1380	713	94	99
2024	543	760	1565	2000	1070	1380	699	94	98
2025	532	760	1537	2000	1050	1380	685	94	98

Lisa 4. Elanike vanuseline struktuur Saare maakonnas (alates 2006. aastast prognoos)⁶⁶

aasta	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90...
2000	4192	6287	5574	5711	4839	4472	4101	2836	1002	175
2001	3965	6226	5410	5700	4951	4384	4158	2895	1071	170
2002	3687	6120	5184	5627	5019	4402	4183	2940	1088	182
2003	3294	6090	5090	5474	5174	4401	4101	2949	1114	185
2004	3125	5865	5045	5302	5199	4498	4032	2957	1136	184
2005	3041	5633	5154	5159	5271	4597	3985	2971	1182	171
2006	2989	5336	5120	5086	5240	4648	3963	2907	1169	176
2007	2939	5065	5061	5018	5205	4691	3949	2850	1153	176
2008	2892	4818	4981	4952	5166	4726	3940	2800	1136	175
2009	2846	4593	4886	4886	5125	4754	3937	2757	1119	173
2010	2801	4387	4780	4818	5082	4774	3936	2720	1102	170
2011	2756	4199	4665	4746	5036	4788	3938	2688	1085	167
2012	2710	4026	4545	4672	4988	4796	3940	2661	1070	165
2013	2664	3867	4421	4594	4937	4799	3944	2639	1056	163
2014	2618	3720	4296	4512	4884	4796	3947	2620	1043	160
2015	2571	3585	4170	4427	4828	4788	3949	2604	1031	158
2016	2522	3459	4046	4340	4770	4775	3950	2591	1021	156
2017	2474	3342	3923	4250	4709	4758	3950	2580	1012	155
2018	2424	3233	3803	4157	4645	4736	3948	2571	1004	153
2019	2374	3130	3686	4064	4579	4711	3945	2562	997	152
2020	2324	3033	3572	3969	4510	4681	3939	2555	991	151
2021	2273	2942	3462	3874	4439	4647	3931	2548	985	150
2022	2222	2855	3355	3778	4365	4610	3920	2542	981	149

⁶⁶ Sisaldab ka Laimjala ja Torgu valla andmeid

2023	2171	2772	3252	3683	4290	4570	3907	2535	977	148
2024	2120	2693	3153	3589	4213	4526	3892	2528	973	148
2025	2070	2618	3057	3495	4134	4479	3874	2521	969	147

Lisa 5. Tariifid Saare maakonna ÜFi projektiga seotud valdades 2005. ja 2006. aastal (ilma käibemaksutata)

<i>Veetariif 2005. aastal</i>	Kuressaare	Lümanda	Leisi	Pihtla	Pöide	Salme	Valjala	Mustjala	Muhu	Orissaare	Kihelkonna	Kärla
Elanikele	7,08	5	4	5	11,5	6,02	4,70	6	6	7,46	8	7,5
Asutustele, ettevõtetele	10,5	5	4	5	11,5	6,02	6,30	0	6	9,32	7,5	14
<i>Kanaliseerimistariif 2005. aastal</i>				9								
Elanikele	8,18	7	2,75	9	7,1	5,93	10,30	6	7	7,46	6	11,2
Asutustele, ettevõtetele	11,94	7	2,75		7,1	10,05	8,73	0	7	9,32	18,75	20,7
Kombineeritud tariif elanikele	15,26	12	6,75	14	18,6	11,95	15	12	13	14,92	14	18,7
Kombineeritud tariif jur. isikutele	22,44	12	6,75	5	18,6	16,07	15,03	0	13	18,64	26,25	34,7
<i>Veetariif 2006. aastal</i>												
Elanikele	11,02	5	4	7	11,5	6,02	4,70	6	6	7,46	8	7,5
Asutustele, ettevõtetele	11,02	5	4	7	11,5	6,02	6,30	6	6	9,32	7,5	14
<i>Kanaliseerimistariif 2006. aastal</i>												
Elanikele	10,17	7	2,75	11	7,1	5,93	10,30	6	7	7,46	6	11,2
Asutustele, ettevõtetele	14,41	7	2,75	11	7,1	10,05	8,73	6	7	9,32	18,75	20,7
Kombineeritud tariif elanikele	21,19	12	6,75	18	18,6	11,95	15	12	13	14,92	14	18,7
Kombineeritud tariif asutustele/ettevõtetele	25,42	12	6,75	18	18,6	16,07	15,03	12	13	18,64	26,25	34,7

Lisa 6. KV aktsionäride lepingus sisalduva vee- ja kanalisatsioonitariifi valemi testimine 2005. aasta KV majandusaasta aruande põhjal

Tariifimäära kujundamisel lähtutakse järgmisest valemist

$$\frac{T_{a-1} \times (1+THI)}{M_{a-1}} = TR_{a+1}$$

Kus:

TR_{a+1} – tegevuskasumita tariif aastaks $a+1$,

T_{a-1} – aktsiaseltsi tegevuskulud aastal $a-1$,

THI – tarbijahinna indeksi muutus 12 kuud jooksul enne hinnaarvestuse tegemist,

M_{a-1} – vee- ja kanalisatsiooniteenuse müügimaht aastal $a-1$,

Aasta $a-1$ – tariifiarvestuse aastale eelnenud aasta,

Aasta $a+1$ – tariifide kehtestamise aasta ehk arvestuse tegemise aastale järgnev aasta,

Kaalutud keskmine tariif (TRA) aastaks $a+1$ arvutatakse vee- ja kanalisatsiooniteenuse hinna valemite alusel.

$$TRA_{a+1} = TR_{a+1} \times 1,15$$

Kus:

1,15 – põhjendatud tulukus,

tariif kehtestatakse 12-kuiseks perioodiks.

$$TR_{a+1} = 19396145 \times (1 + 4,1\%)$$

$$1363708$$

$$TR_{a+1} = 14,8 \text{ krooni}$$

$$TRA_{a+1} = 14,8 \times 1,15 = 17,02 \text{ krooni}$$

Kaalutud keskmine abonenttasu arvestatakse järgneva valemi järgi

$$FF_{a+1} = \frac{FA_{a-1}}{25} \times AC$$

kus:

FF_{a+1} – summaarne abonenttasu aastal $a+1$,

FA_{a-1} – põhivara soetusmaksumus 31. detsembri seisuga aastal $a-1$

AC – abonenttasu koefitsient (võib olla vahemikus 20 – 40 %)

$$FF_{a+1} = 156164445 * 30\%$$

$$25$$

$$FF_{a+1} = 1,873,973$$

Lisa 7. KV aktsionäride lepingus sisalduva vee- ja kanalisatsioonitariifi valemi testimine 2005. aasta PV majandusaasta aruande põhjal

Tariifimäära kujundamisel lähtutakse järgmisest valemist

$$\frac{T_{a-1} \times (1+THI)}{M_{a-1}} = TR_{a+1}$$

kus:

TR_{a+1} – tegevuskasumita tariif aastaks $a+1$,

T_{a-1} – aktsiaseltsi tegevuskulud aastal $a-1$,

THI – tarbijahinna indeksi muutus 12 kuu jooksul enne hinnaarvestuse tegemist,

M_{a-1} – vee- ja kanalisatsiooniteenuse müügimaht aastal $a-1$,

Aasta $a-1$ – tariifiarvestuse aastale eelnenud aasta,

Aasta $a+1$ – tariifide kehtestamise aasta ehk arvestuse tegemise aastale järgnev aasta.

Kaalutud keskmine tariif (TRA) aastaks $a+1$ arvutatakse vee- ja kanalisatsiooniteenuse hinna valemi alusel

$$TRA_{a+1} = TR_{a+1} \times 1,15$$

kus:

1,15 – põhjendatud tulukus,

tariif kehtestatakse 12-kuiseks perioodiks.

$$TR_{a+1} = (5\,962\,777 \times (1 + 4,1\%)) / 932825$$

$$TR_{a+1} = 6,65 \text{ EEK}$$

$$TRA_{a+1} = 6,5 \times 1,15 = 7,6 \text{ krooni}$$

Lisa 8. ASi Matsalu Veevõrk prognoositav teeninduspiirkond

Vald	Liitunute arv tasuvusuuringu järgi 2002. a	Liitunuid pärast ÜFi projekti	Liitunuid 2005. a	Liitunute arv pärast ÜFi projekti, eksperdi päring
Koonga vald				
Veetarbijaid	530	569	446	572
sh elanikud			435	560
sh asutused (jur. isikud)			11	12
Kanaliseerimise tarbijaid	482	527	280	377
sh elanikud			274	370
asutused (jur. isikud)			6	7
Varbla vald				
Veetarbijaid	300	300	271	288
sh elanikud			265	280
sh asutused (jur. isikud)			6	8
Kanaliseerimise tarbijaid	300	300	104	110
sh elanikud			245	255
asutused (jur. isikud)			6	8
Martna vald		0		0
Veetarbijaid	175	175	185	
sh elanikud			172	
sh asutused (jur. isikud)			13	
Kanaliseerimise tarbijaid	175	175	169	
sh elanikud			156	
asutused (jur. isikud)			13	
Hanila vald		0		0
Veetarbijaid		870	177	177
sh elanikud			167	167
sh asutused (jur. isikud)			10	10
Kanaliseerimise tarbijaid			177	177
sh elanikud			167	167
asutused (jur. isikud)			10	10
Kullamaa vald		0		
Veetarbijaid	580	630	341	350
sh elanikud			324	332
sh asutused (jur. isikud)			18	19
Kanaliseerimise tarbijaid	595	640	325	342
sh elanikud			310	324
asutused (jur. isikud)			15	18
Lihula vald		0		0
Veetarbijaid	1 185	1 450	545	1175
sh elanikud			513	1125
sh asutused (jur. isikud)			32	50
Kanaliseerimise tarbijaid	1 210	1600	252	1175
sh elanikud			228	1125
asutused (jur. isikud)		0	24	50
Raikküla vald		0		
Veetarbijaid	278	545	346	434
sh elanikud			340	428
sh asutused (jur. isikud)			6	6
Kanaliseerimise tarbijaid		545	346	434
sh elanikud			340	428

asutused (jur. isikud)			6	6
Vigala vald		0		
Veetarbijaid	34	784	242	566
sh elanikud			216	540
sh asutused (jur. isikud)			26	26
Kanalisatsiooni tarbijaid	34	784	212	514
sh elanikud			191	493
asutused (jur. isikud)			21	21
Kehtna vald		0		
Veetarbijaid	420	838	52	240
sh elanikud			49	236
sh asutused (jur. isikud)			3	4
Kanalisatsiooni tarbijaid	566	838	34	241
sh elanikud			33	236
asutused (jur. isikud)			1	5
Rapla vald		0		
Veetarbijaid	1637	1956	1650	1650
sh elanikud				
sh asutused (jur. isikud)				
Kanalisatsiooni tarbijaid	1500	1819	1650	1730
sh elanikud				
asutused (jur. isikud)				

Lisa 9. Matsalu ÜFi projektides osalevate valdade tariifid

	Vee tariif 2006. aastal (ilma käibemaksuta)		Kanaliseerimistariif 2006. aastal (ilma käibemaksuta)	
	Elanikele	Asutustele (jur.isikud)	Elanikele	Asutustele (jur.isikud)
Hanila vald				
Virtsu alevik	8	8	17	17
Vatla küla	8	8	10	10
Kõmsi küla	8	8	18	18
Kehtna vald				
Keava	4,8	4,8	10,65	10,65
Koonga vald	7,5	10,5	7,5	10,5
Kullamaa vald	6,55	6,55	8,2	8,2
Lihula vald	8,05	8,05	8,475	8,475
Märjamaa vald (Märjamaa alev, Varbola, Sipa, Laukna, Teenuse, Orgita)				
	7,88	9,32	9,24	11,74
Raikküla vald	7,4	7,4	11,4	11,4
Rapla vald				
Kodila	8,14	8,14	12,2	12,2
Hagudi, Iira, Kuusiku, Alu	13,56	13,56	13,14	13,14
Vigala vald				
Vana-Vigala	7,63	8,48	8,48	9,32
Vigala vallavalitus	11,86	11,86	13,56	13,56
Martna vald	4	4	8	8
Varbla vald				
Varbla	6,34	6,34	9,12	9,12
Tõusi	7,41	7,41	10,66	10,66
Keskmine tariif valdades	9,58	8,15	10,98	11,37

Lisa 10. Emajõe ÜFi projektis osalevate valdade tariifid ja veekasutus inimese kohta päevas

	Veekasutus	Tariif praegu
Omavalitsus/Asula	l/p.el.	EEK/m3
Ülenurme	96	6,35
Tabivere	35	9
Meeksi (Mehikoorma) (vesi+ kanal)	63	18,20
Palamuse	32	5,5
Kaagvere (Mäksa)	109	7
Roiu (Haasalava)		9,35
Puurmanni	83	18,5
Laeva	37	10
Kambja		10,7
Rannu	105	7
Puhja		
Alatskivi	70	8
Avinurme	104	7
Nõo	66	
Tähtvere		
Vara		
Kallaste	56	7,98
Elva		
Konguta (Annikoru)	95	5,2
Luunja	151	5,59
Rõngu	86	11
Tartu vald		
Keskmine	88	8,93